UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...

Ortega, Cristóbal de

Lugduni, M.DC.LXXX.

Dispvtatio III. De aliorum decretorum diuinorum concurrendi cum creaturis rationalibus ad liberos earum actus examine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-94274

Visual Library

denominatione actiua libera praue operans est, turpis, atque inhonesta non est.

8. Dico quartò: Deus potest ebrij dormientis, amentis & cuiusvis, absque libertate, ab subinde absque imputabilitate, & peccato operaturi actum materialiter prauum prædeterminatiuè præ finire. Rationem dedimus probatione tertiæ conclusionis. Quia nec alium eiusmodi prædeterminatiua præfinitione proprie, & formaliter loquendo prauè operari faciet, nec peccare, nec eo actu odij, aut blasphemiæ, seipsum Deus oderit, aut in se blasphemabit; sed solum physicam illam entitatem à creatura fieri faciet, absque vlla fœditate, seu turpitudine morali, in quo diuinæ legi, & rationi nusquam, vt vidimus, aduersabitur. Duo contra tertiam, & quartam conclusionem præter disiectam hactenus oppositarum conclusionem suarum rationem à priori quæ tamen, tacta supra & disiecta etiam à nobis sunt, possunt opponi. Primum de subitis, & indeliberatis motibus in prauas actiones, quæ iuxta nostram doctrinam causari immittique nobis à Deo poterunt. Dixi ex intentione augustioris victoriæ & amplioris nostri triumphi disponendi, ita quidem fieri à Deo posse, quo omnem tentatoris, & inductoris in malum suspicionem Deus euadet. Secundum est; quia ex hac doctrina poterit Deus habitum imò, & actum erroris homini infundere, ex quo tanquam reuelata à Deo falsa Ecclesia à Prophetis possint credenda proponi, & hoc etiam contra Dominicanos ad materiale peccati præfinitores ab eodem Doctore tentatum debile esse & exuge ostendi quæst. 3. cert. 3. vbi dixi: meram physicam iudicij erronei de quouis obiecto sit, productionem Dei loquutionem, & testimonium non esse; sed aliorum adiunctione: quare eorum errorem secundum se posse à Deo produci; non autem cum illis aliis, quæ Dei testimonium, & locutionem constituunt, vnde fidei fundamentum firmum, nec doctrina hac nostra debilitatum perstabit. Alia certa ad speciem vrgentiora huic nostræ doctrinæ opponerem, in materiam aliam alibi exinstituto examinandam, & quæ breui explicari hic nequeat concernerent; id tantum pro eorum, (si quis forte in ea incidat) solutione vno verbo dixerim: aliis, quæ Deo supremi sui, & inabdicabilis dominij titulo in creata licent, minime licere.

DISPVTATIO III.

De aliorum decretorum diuinorum concurrendi cum creaturis rationalibus ad liberos earum actus examine.

POST prolixas, & si valde Catholicis dogmatibus vtiles disputationes præmissas restat examinandum, quo alio genere decreti absoluti concurrendi cum creaturis liberis ad absolutam contingentis positionem absque libertatis, cum causæ, tum effectus detrimento Deus vtatur; qua in re duplex solum decretorum diuinorum genus hactenus creatæ libertatis defensoribus excogitatum est. Alterum comitans: alterum antecedens, aut non prædeterminans ad extremum vnum liberæ potestatis & arbitrij creati; sed omnipotentiæ, & actiuitatis diuinæ applicatiuum, vt eo pro libito creata vtatur voluntas; ac proinde indifferenter concurrendi vocatur: cuius naturam respectu prauarum actionum nostrarum satis enucleauimus q. 3. cert. 4. vtrumque autem decreti concurrendi genus examinandum hic ex instituto erit, vt quid ex parte Dei in hypothesi ad nostrorum contingentium conditionatam futuritionem constituendum sit definiatur: huius siquidem designandi gratia à Deo fusam, & laboriosam hanc controuersiam de decreto diuino concurrendi ad absolutos creatæ voluntatis actus liberos instituimus: ne quid ad plenam obiecti scientiæ mediæ de conditionatis nostris contingentibus notitiam desideraretur. Dixi autem duplex solum genus decretorum concurrendi à defensionibus creatæ libertatis excogitatum esse. Nam decretum nostræ voluntatis determinationem supponens, ac subsequens, quod Catherinus, Corduba, & Iulius Sirenus excogitarunt, decretum concurrendi ad liberam nostram determinationem, seu consensum, quem supponit, esse minimè potest: cum absque, & ante ipsum consensus positus naturæ priori supponatur.

QVÆSTIO I.

De decreto comitanti diuino concurrendi ad liberos creatæ voluntatis actus,

DECRETI comitantis adstruendi plures extant Authores; nec illud explicandi modi pauciores: quare omnes eius Patroni & modi recensendi sunt primo; vt postmodum iudicium expeditius ferri possit.

CERTAMEN I.

Decreti comitantis concurrendi Authores, & modi omnes.

1. HVius decreti Author fuit noster Vasquez tom. 1. in 1. part. d. 67. & d. 99. quem sequuntur Henriq. tract. 2. d. 19. cap. 4. num. 30. & si præuium aliud indifferens omnipotentiæ applicatiuum admittat, rub. Alarcon Gaspar Hurtado d. 5. de prædest. in diff. 12. Gaspar de Ribadeneyra d. 10. de prædest. Derkennis tom. de Deo d. 11. cap. 3. familiares nobis, & ingeniosi Murcia. ni Recentiores, quos sæpe in nostris operibus citamus, & suo scientiar. pharo satis omnibus illustres, & alij ex nostris pauci Recentiores. Adhæsêre ex Scotistis Smiling. de Deo tract. 3. d. 2. quæst. 5. num. 15. Montepiloso 1. part. q. 2. d. 47. art. 40. Pontius d. 6. Philosoph. q. 8. n. 600. Qui omnes conueniunt primò: quod decretum hoc efficax consensus nostri sit, eique connexum, nec indifferens, vt cum eius negatione consistat. Secundo: quod respectu consensus nostri nullatenus prioritate naturæ, & causalitatis antecedat, esset enim prædeterminatiua Dominicanorum præfinitio de nostro libero consensu duabus antecactis disputationibus explosa; neque item consensus, & determinationis creatæ liberæ pro posteriori naturæ sequatur, vt nuper ex nonnullis retulimus, & impugnauimus. Solus Gaspar Hurtado asserit; decretum hoc respectu actionis, vt à Deo est, esse antecedentem, & verè causam, & si eiusdem actionis, vt à creata voluntate est causam non esse censeat, sed quasi disparatè cum creata actione, & determinatione decretum illud Dei se habeat; & postremum hoc, etsi aliquibus videatur dissonare, nihil tamen ab aliis decreti comitantis Doctoribus dissonum continet: solum enim vult significare decretum illud ordinem causalitatis nullum respectu actionis, vt à creatura est, siue determinationis creatæ habere, neque cum ea vt causam, neque vt effectum comparari: quare in eo ordine nullum habere: gradum prioris, aut posterioris respectu determinationis creatæ sed disparatè se habere: sicut reliqua omnia, quæ eius ordinis sunt, & ad idem signum prioris, vel posterioris spectant, si inter se comparentur: vt spectare omnes decreti comitantis Authores volunt creatæ voluntatis actionem, seu determinationem, & comitans decretum.

2. In eo autem, quod decretum hoc actionis, prout à Deo, causam esse docet à reliquorum decreti comitantis expressa sententia discedit, & planè implicantia docet, eiusdem actionis, prout à creata voluntate est causam nihil dominus esse negat; cum enim actio creaturæ Dei actione extrinseca,

extrinsecæ, & concursui insectiliter, ac omninò indiuisim reipsa identificetur, ac proinde totalitate effectus, etsi non totalitate causæ alterutri tota actio respondeat, nec minus actionis alteri, quam vtrique implicat plane decretum hoc causam influxuam in actionem, quæ ipsius est, priusque natura esse, non autem actionis creaturæ, quæ idem omninò cum actione Dei est, deberque proinde influxu eodem ponere in rebus cum actione sua, quin hanc in physica positione possit ab actione creaturæ decretum illud comitans physica efficacia, & actiuitate sua, quæ præcisiua ex parte termini non est, separare. Illæ autem considerationes eiusdem entitatis actionis, vt est à creatura, &, vt est à Deo, principia, & agentia diuidunt, seu supponunt diuisa, non autem actionem: quod satis ad duplicem denominationem duplici agenti actiuam tribuendum, & passiuam actioni eidem, non autem ad diuidendam actionem vt pars solum eius agenti vni, pars verò alia agenti alteri tribuatur: vt opus erat ad doctrinæ huius vitandam implicationem. Dixi consultò ea in re Hurtado ab expressa reliquorum decreti comitantis Doctorum sententia recessisse; à virtuali enim, & ad quam vi consequentiæ ij ferè omnes (nimirum, qui ex eis decreta libera Dei adæquare per Deo intrinseca constituunt; in eoque à Vasquez discordant,) vel inuiti trahentur, (vt non semel controu. 2. & 3. attigimus, fusiusque cert. 2. persequemur) minimè recessit; quinimò ingenuè, quod illis cogitu facile ex sua sententia fuerat, ipse palam professus est: tametsi, ne in Dominicanorum prædeterminatiuè præfinitorum sententiam, & absurda abiret ea distinctione actionis, prout à Deo, & prout à creata volũtate eorundem sententiam & absurda declinare irrito tentauerit.

3. Iam verò, quoniam de efficacis decreti cuiusvis essentia est physica, & metaphysica cum suo obiecto, seu termino connexio, atque hoc decretum concurrendi comitans determinationem creatæ voluntatis efficax sit de concursu extrinseco suo præstando, ita huic physice, & metaphysice connexum esse ab eius authoribus asseritur, vt legum illum necessario absolutè deuoluat: implicerque prorsus decretum eiusmodi absque absoluta concursus Dei positione absolutè persistere. De fundamento vero vltimo, seu radice connexionis decreti huius cum diuino concursu nonnulla, neque momenti parui, inter decreti huius comitantis Authores discordia est: eorum enim plerique (Vasquianis nimirum exceptis reliqui) docent in ipsa decreti natura, tanquam in fundamento vltimo, primaque radice connexionem hanc decreti comitantis cum diuino concursu extrinseco, quin aliam radicem supponat, omninò fundari; ita Smising. Montepiloso, Pontius, Derkennis, Ribadeneyra, & iuniores. Vazquez verò Arrubal, & recentiores Murciani primam eius connexionis radicem in scientia media, qua decretum regulatur, Deusque ad illud concipiendum dirigitur de consensu, seu de cooperatione, & determinatione voluntatis creatæ sub hac, vel illa vocatione, seu auxilio, & aliis in hypothesi ponendis, quæ, dum inferius contra eos agetur, explicabuntur. Hoc adstruunt, vt solam necessitatem consequentem consensus, & determinationis creatæ voluntatis ex ea connexione decreti huius comitantis cum diuino concursu eiusmodi determinationi, & consensui creatæ voluntatis inferri defendant. Quemadmodum ex præfinitionibus Suaristicis solummodo inferri Suarez & assecłæ contendunt; ac subinde cum consensus nostri libertate amicè componi: at cum præfinitionis ipsius infrustrabilitate: quod ipsum de decreto comitanti concurrendi cum creata voluntate fore videtur, si ad illud, sicuti ad Suaristicam præfinitionem, concipiendum scientia media determinationis, & consensus voluntatis creatæ Deus dirigatur; ex quo fiet, vt Deus iuxta horum sententiam decretum comitans concurrendi, non nisi sub auxiliis, sub quibus determinatio voluntatis creatæ, eiusque consensus conditionate fore visus est, concipi à Deo possit; sicuti, nec, nisi sub eisdem potest consensus Soaristicè præfiniti; sin verò decretum hoc comitans concurrendi scientiæ mediæ nostræ determinationis, & consensus sub tali auxilio tandem non innitatur, vt priorum sententia ferebat, poterit illud Deus sub quibuscumque auxiliis in eorum sententia concipere. Peculiaria, quæ pro hoc decreto Derkennis, & Ribadeneyra excogitarunt cert. 2. producam: ea siquidem soluendo argumento negatiuæ nostræ conclusionis excogitata sunt.

CERTAMEN II.

Negatiua conclusio contra priorem modum decreti comitantis independentis à scientia media speciatim statuitur.

1. DEcretum concurrendi necessarium cum causis creatis liberis, efficax concurrendi determinate ab intrinseco, comitans, neque est, neque esse potest. Dixi necessarium. Hoc enim indagamus, vt dependentiam creatæ causæ liberæ à causa prima indagemus, quæ, cum vltra huius indigentiam diuini concursus libere à Deo exhibiti non sit: illud solum decretum, & concursum necessarium ipsi, vt libere operetur, seque ad alterum indifferentis potestatis extremum determinatum determinet, inquirimus: indigentiæ enim necessaria satisfaciunt, non superflua: tum etiam, quia constituiuum adæquatum sufficiens ad futuritionem conditionatam, constitutiuum est: ad sufficientiam autem sola necessaria veniunt. An autem Deus vltra id, quod causæ creatæ liberæ necessarium, sufficiensque ex parte Dei causæ primæ, & vniuersalis est, vt operetur, atque vltra Dei debitum illi causæ concursum, circa illam, eiusque assensum vel antecedenter vel comitanter possit Deus decernere, & operari, vel de sese, vel dependenter à scientia media, non huius loci, sed tractatus de præfinitionum diuinarum absolutarum possibilitate omninò est, vbi de supererogatoriis, atque indebitis creatæ causæ liberæ decretis diuinis agetur. Dixi etiam de decreto comitante concursus determinate efficaci ab intrinseco. Tum, quia hoc adstruit affirmatiua sententia, cui hac conclusione contradicimus. Tum, quia de hoc solum est, esseque quæstio potest. Nam decretum indifferenter concurrendi, quod adstruunt, qui comitans hoc efficax concursus determinati negant, ab extrinseco efficax, & comitanter etiam efficax esse non negant, negareve possunt: denominatione nimirum extrinseca à concursu, & consensu per illud de facto posito, à quo actiue efficax, efficiens, & agens decretum illud necessariò extrinsecus denominabitur. Ita explicatam conclusionem nostram negatiuam docuere Dominicani præfinitores prædeterminatiui, qui, vt præfinitiones suas prædeterminatiuas nostrorum actuum liberorum adstruerent, decretum hoc comitans, & efficax concursus sui, quo saluari faciliùs posse libertatem, atque aliquibus suis argumentis satisfieri præsenserunt, antequam ab aliquo assereretur, impugnationibus præoccuparunt, vt videre est apud Aluarez de auxiliis & alios qui non solum eius sententiæ, sed & discursibus student. Consentiunt item ex nostris ferè omnes, qui solo decreto indifferenter concurrendi creatarum causarum, & operationum liberarum saluari posse libertatem defendunt; eos q. 2. recensebimus.

2. Probatur primo conclusio contra constituentes decretorũ diuinorum libertatem non per extrinsecos eorum effectus, siue actiones, sed per Deo omninò intrinseca: vt omnes pro decreto comitante recitati constituunt, præter Vasquez, Arrubal, & Alarcon, implicat in hac libertatis decretorũ Dei constitutione decretum Dei esse comitans, ac non prioritate naturæ antecedens determinationẽ creatæ voluntatis; ergo, dum comitans determinationẽ creatæ voluntatis ab his asseritur decretum concurrendi cũ illa, asseritur decretum impossibile. Consequentia est legitima. Antecedens probatur. Implicat id, quod natura, & essentia sua est causa alterius in aliqua linea causalitatis, non esse in eadem linea prius natura, & causalitate, atque esse simul cum illo, cuius in eadem linea causa est. Primo: quia erit causa, ac non erit causa illius in ea linea; atque rursus in eadem linea erit prius prioritate causæ, & posterius seipsa, dum pro signo posteriori, effectus sui in ea linea causalitatis collocatur. Pergo sed cõstituta libertate decreti concurrẽdi per Deo intrinseca, non antecedentis, sed comitatis determinationẽ creatæ volũtatis admittitur causa actiuam non esse priorem natura, & causalitate in sua linea effectu suo in eodẽ gradu in quo est effectus: quare nec eius causam esse, atque item in eodẽ gradu posteriori eius lineæ,

in quo eius effectus est, infertur esse seipsa posteriorem; esse ergo ea constitutione libertatis decretorum Dei per Deo intrinseca decretum concurrendi comitans, nec antecedens voluntatis creatæ determinationem implicat contradictionem, nec solum vnam. Minor, quæ sola probatione eget, ostenditur, decretum liberum Dei adæquate per intrinseca Deo constitutum est causa prior natura & causalitate extrinseco obiecto, seu termino per ipsum decreto, atque extrinsecus hic terminus per ipsum decretus est sui decreti effectus natura, & causalitate posterior: ergo concursus diuinus, qui est terminus decreti liberi huius de eo præstando, est decreti huius effectus natura, & causalitate actiua posterior, ac decretum ipsum concursus illius est causa physice actiua, eoque prius natura, & causalitate vere antecedens: at Dei concursus idem indiuisim physice, & re ipsa est cum concursu, seu determinatione creatæ voluntatis: ergo decretum Dei de concursu suo est causa, priusque natura concursu, & determinatione creatæ voluntatis ipsamque verè causalitate actiua antecedens, in horum sententia de constitutione libertatis diuinorum decretorum adæquate per omninò intrinseca Deo consequentia hæc omnibus, etiam aduersariis ipsis est certa, vt contra Gasparem Hurtado ostendebamus: ergo in ea constitutione libertatis diuinæ; dum negatur decretum Dei de suo concursu esse antecedens prioritate naturæ, & causalitatis, ac solum comitans creatæ voluntatis determinationem asseritur, esse causam ex ea constitutione; & ex præsente conclusione non esse causam dicitur. Item & seipso prius ex suo concursu, & determinatione creatæ voluntatis ipsi identificata; & esse seipso posterius, cum respectu eius determinationis comitans, ac simul natura ponitur cum illa.

3. Inde vero eosdem Doctores actius impugno in Dominicanas præfinitiones determinatiuas, quarum horrore comitans hoc decretum adinuenerunt, ipsos apertè cogens. Decretum hoc, quod comitans dicitis, in ea libertatis diuinæ constitutione per Deo intrinseca, nequit non concursus diuini decreti ac subinde determinationis creatæ voluntatis cum ipso identificatæ esse causa actiue prior, & natura, & causalitate eam determinationem antecedens, quin, vt à Deo concipiatur, vsum aliquem libertatis creatæ adhuc conditionatum expectet: insuper est etiam efficax, de seque, & essentia sua connexum cum determinatione creaturæ concursui Dei efficaciter decreto identificata, non autem solum ratione scientiæ conditionatæ qua, iuxta primum modum, quem nunc impugnamus, non regulatur, nec regulari absolute posse inferius ostendemus: ergo decretum hoc, & omnem vsum libertatis causalitate antecedit, atque natura sua physica necessitate causalitatis infert, atque è suo priori naturæ determinat existentiam absolutam determinationis creatæ voluntatis: quod vitare contendunt Doctores isti, dum præfinitiones Dominicanas deuitant, & hæc decreta, vt eiusmodi antecedentem necessitatem determinationis voluntatis huius libertati infensam fugiant, comitantia solum comminiscuntur. Quid duplici huic argumento contra decretum comitans concurrendi cum creata voluntate adæquate per Deo omnino intrinseca constitutum responderi probabiliter, ac similiter vero possit planè me non assequi fateor: neque vllum ex aduersariis assecuturum spero. Et quidem Gaspar Hurtado eorum vim, præ sua mentis ingenuitate, recognoscens ad illam distinctionem concursus, prout à Deo, & eiusdem, prout à creata voluntate recurrit: vt sub prima consideratione effectus, & necessarius, & à libertate creata ineuitabilis decreti diuini, tanquam causæ antecedentis, & natura sua illum pro posteriori necessario, à nobisque irresistibiliter atque ineuitabiliter deuoluentis pro posteriori concursus actioni creatæ nostræ identificatus dicatur: sub secunda verò consideratione effectus necessarius decreti, tanquam causæ natura, & causalitate antecedentis negetur, eius tamen solutio hæc nemini postea placuit; satisque est à nobis explosa cert. 1. n. 2. & ipsa duplicis huius argumenti efformatione.

4. Gaspar de Ribadeneyra, duabus vocibus, dum decretum hoc comitans d. 10. citata explicaret argumentis præfatis solutionem præuenit dicens: decretum hoc esse causam concursus creati, & determinationis voluntatis creatæ cum ipso identificatæ efficacem affectiue solum, non autem esse efficacem causam illius, imò nec eius absolutè causam effectiue: quia decretum illud efficax respectu creati concursus Dei, & ipsi identificatæ determinationis, & concursus creaturæ, non, vt causa, sed solum, vt eius causalitas se habet, de cuius quidem ratione non est ad prius natura sui effectus, sed ad idem posterius cum ipso effectu pertinere, vt plurium Philosophorum probabilissima opinio est. Vnde, nec determinatione creatæ voluntatis anterior physice, seu physica causa decretum illud est, sed physice comitans solum; nec determinationis creatæ voluntatis libertati physicæ noxia eius efficacia; cum non sit physice, siue in linea physicæ actiuitatis, in qua liberras est, eius efficacia, & necessitas antecedens: Rationem hanc vocibus illis distinctionis suæ affectiue, vel effectiue coërcet; sed priusquam eius insufficientiam à ratione aperiamus, audiamus ipsum rei solum doctrinæ suæ de hoc decreto comitante intentum, earumque vocum oblitum; cap. enim secundo rei doctrinæ huius suæ viam præmuniens hanc Recentium Thomistarum doctrinam vt probabilissimam refert, laudat, ac probat. *Actum creatum orii à duplici actione: altera exteriore, orta videlicet à Deo, & à creatura simul; altera vero immanente, oriaque à solo Deo, indistinctaque à decreto diuino determinato ad nostrum consensum*: Vnde & hanc subdit propositionem suam eo, c. 2. n. 17. *Admittendum est causam increatam effectiuam nostri consensus esse ab æterno secundum ordinem causalitatis vltimo determinatam ad hoc, vt consensus noster existat tempore A: & consequenter est ab æterno extrinseco determinatus ad sic existendum*: consensus nimirum. Ecce non solum secundum ordinem durationis; sed secundum ordinem causalitatis Dei decretum de suo concursu, & ipsi identificato consensu nostro *causa* eius non *affectiua* solum, & *affectiue*, sed *effectiue & effectiua* per se est: quibus consequens c. 4. n. 40. & 41. *ea actionem increatam, & immanentem* Deo, eiusque decreto identificatam, vt vocat loco primo, seu causam increatam effectiuam nostri consensus ordine causalitatis determinatam ab æterno ad illum, vt loco secundo appellat, *prædeterminationem* apte appellari posse fatetur: & sensu, qui non solam decreti, seu præfinitionis præcedentiam ex æternitate Dei ad temporaneum nostrum consensum; sed, qui naturæ etiam, & causalitatis, vt Thomistæ volunt, anterioritatem ad consensum importet: quam hic Doctor ex recitatis locis, non solum potest admittere, sed negare non potest.

5. Sed iam illam distinctionem causæ affectiuæ, ac non effectiuæ ab hoc Doctore datam insectemur: & primo. Quia ipsemet rei significatæ solummodo attentus, decretum Dei efficax concurrendi cum creata libertate effectiue etiam, & effectiuam causam concursus Dei, nostrique consensus esse fatetur: atque item hunc ortum ducere à Deo illum nimirum decernente, & à creatura simultaneè, & identicè cooperante: nihil autem est ab alio, tanquam à causa effectiua ipsius aliquid fieri, quam ortum ducere ex illa: altera enim alterius propositionis periphrasis est. Imo, cum in ea propositione, non aliter creatæ voluntatis in concursum Deo extrinsecum, seu consensum physicam actiuitatem, & efficaciam effectiuam, nec affectiuam solum, explicet, quam, quod à creata voluntate oriatur, cum etiam à Deo oriri ibidem dicat, atque ex parte effectus indiuisim, eandem effectiuam, nec solum affectiuam, causæ, & efficaciæ decreto Dei respectu concursus extrinseci, seu consensus nostri eadem propositione significat. Ac tandem ordinem causalitatis causæ vltimo determinatæ ad consensum nostrum in Dei intrinseco aeterno decreto recognoscit. Ex quo extrinsecus determinatus consensus noster sit: nihil autem aliud habet efficacia vlla effectiua causæ physicæ actiuæ, quam eius vltima determinatione sola extrinsecus ita aliud determinatū esse, vt absolute apponatur ac fiat, vt ex illa extrinseca alterius determinatione non fieri, & non apponi absolute illud aliud prorsus physice, & metaphysice repugnet. Sed (ne in causis laboretur de vocibus *praecedit affectiue*, id est, vt actio, ac non, vt causa *effectiua* decretū Dei, ad concursum creatum seu nostrum consensum) certè creatū quidvis à Deo, vt effectiua causa est; nec negare potes Deum cuiusvis creatæ entitatis causam primam, & vniuersalem effectiuam ella-

esse: & quidem per liberam voluntatem, & decretum sibi immaneus, & adæquate, in tua sententia, intrinsecum in actu primo proximo ad causandum constitui: atque hoc totum extrinsecum creaturæ esse, & cum actione, & effectu extrinseco, de quo est decretum, esse connexum: voca illud actionem, & causalitatem, ac non causam; tamen prioritatem, & physicam connexionem, seu efficaciam cum actione, & effectu extrinseco ineuitabiliter apponendo non minus, imò causalitatis, & actionis nomine, magis explicas: cum nulla actio adhuc creata absque suo termino esse possit: quare non solo infrustrabilitatis decreti diuini; sed, & actionis nomine decretum concurrendi connexum physice, & essentia sua adductiuum sui concursus, & consensus nostri, quid ni physice, efficax, declaratur? Prioritatem naturæ, quam voce *causalitas* vult recentior iste occulere, quia in creatis actio, & terminus ad idem posterius naturæ spectant per plures: id quidem verum certo solum habet, cum actio, & terminus identificantur; & demus probabile esse; cum actio, & si à termino differat se tamen ex parte termini habet, & cum illo comproducitur, & suo modo ab agente progreditur. Ast; cum, & diuersæ entitatis à termino producto est; nec ex parte termini se habet, vt quid cum illo comproductum suoque modo ab agente progrediens; imò verò ex parte agentis se tenet, ipsique actio identificatur, vt de decreto Dei, quod actionem vocari vult, hic recentior fatetur, ad prius naturæ, & causalitatis, ad quod agens ipse spectat, deber pertinere: argumento eodem, quo certum omnibus est, ad idem posterius naturæ pertinere, ad quod effectus, cui identificaretur spectaret. Atque, vt tam recentior iste, quam alij eius periculo discant, quanta doctrinæ, & veritatis iactura vocum solum abusu grauibus Theologicis difficultatibus satisfiat: in communiori doctrina, adeoque communiori, vt opposita ab aliquibus grauibus censuris (immerito me iudice) notetur: nempe processionem actuam in diuinis identificari cum persona producente; passiuam verò cum procedente v.g actiuam generationem cum Patre, passiuam cum Filio, infertur iuxta huius recentioris doctrinam Patrem absolutè, ac verè loquendo non esse priorem origine filio: siquidem actio originaria intrinseca ipsis ipsum non esse prius origine filio faciet; sed ad signum posterius origine filij illum, quatenus ipsum producit, & efficaciter producit facier pertinere ex concepiu processionis: sicuti in decreto Dei ipsi identificato respectu actionis consensus nostri extrinseci contingit: hoc autem in diuinis personis admittere temerarium vt minimum est, vt vidimus controu. de Trinitate; ergo, & decretum concurrendi, ac Deus per ipsum causa effectiua prior natura, & causalitate, & efficax est respectu sui concursus determinate decreti nostrique consensus illi identificati: ergo, dum comitans illum asseritur contradictorium naturæ ipsius asseritur: ac, dum efficax astruitur, libertas nostra violatur ab huius decreti authoribus, qui per Deo intrinseca eius libertatem constituunt.

CERTAMEN III.

Eiusdem primi modi decreti comitantis per Deo intrinseca adæquate constituti impugnationes aliæ.

1. ARguo tertio. Quia decretum Dei hoc infrustrabile natura sua est, ergo nequit esse comitans solum determinationem creatæ voluntatis. Probo consequentiam. Quia, si purè comitans sit in horum sententia, quam nunc impugnamus, erit natura sua frustrabile eiusmodi decretum, quod eius naturæ, & antecedenti apud omnes, etiam aduersarios, constanti, luminéque naturæ noto contradicit. Frustrabilitatem eius decreti probo: quia conuenientia duorum agentium liberorum proximè in idem opus, & operationem, prorsus indefectibilis, (vt opus est ad decreti illius infrustrabilitatem) tripliciter excogitari solummodo potest. Primo, vt alterius determinatio alterum agens in determinationem ad idem ipsum agendum necessario indefectibiliter, atque irresistibiliter trahat, & hic modus in decretum pure comitans non quadrat, sed in decretum antecedens, & Recentium Thomistarum memoratum: siquidem ex eius determinatione determinatio creaturæ in consensum, eiusque operationem veniret: vnde ad eam, & consensum proxime libera creatura non esset, sicuti esset Deus. Atque ad pure comitantem duplicis agentis liberi, Dei nimirum, & voluntatis, vtique proximè, & ex æquo liberam, oportet liberam proximè esse creaturam. Secundò cum alterum saltem ex duobus illis agentibus proximè liberis, & purè comitanter se determinaturis alterius determinationem, antequam se absolutè determiner, ac proinde conditionatam eius determinationem præsciens, sese purificata cõditione determinar, suamque absolutam determinationem alterius determinationi absolutæ comitem adiungit, & hic modus ab iis, quos modo impugnamus non admittitur, nec locum in præsenti habere posse inferius ostendemus contra secundum modum radicandi connexionem decreti huius cum diuino concursu, determinationeque, & consensu creatæ voluntatis. Tertio indefectibilitas determinationis alterius liberi proxime agentis posita determinatione pure comitante æque proxime liberi agentis alterius excogitari posset per simpathiam quandam, qua determinato vno alterum de sese sympathice in idem determinaret. Vltra hos sane modos, non, nisi casualis vtriusque determinationis coniunctio ac proinde defectibilis restat: quare cuiusque ex illis determinatio natura sua frustrabilis est, tametsi de facto non frustrari eam possit absolute contingere. Propterea tertium hunc modum Ribadeneyra, & Derkennis nostri locis citatis, aliique ex nostris Recentiores amplexantur.

2. Derkennis siquidem ait Deum decreto indifferenti non solum applicatiuo suæ omnipotentiæ sed & voluntatis diuinæ ad creatam voluntatem, non solum omnipotentiæ, & actiuitatis suæ sed & voluntatis suæ determinationem: & decretum concurrendi creatæ voluntatis determinationi committere: ac proinde, sicut huius determinatio per consensum omnipotentiæ, & actiuitatis diuinæ operationem, & concursum secum comitanter solum trahit, ita, & voluntatis diuinæ determinationem concurrendi, seu de concurrendo determinate cum creata voluntate decretum secum comitanter deuoluat. Vnde, sicut Deum solum remote, non autem proxime liberum in cooperando admittit ita nec in decreto, & determinatione voluntatis suæ ad concurrendum determinare cum voluntate ad consensum Deum proxime liberum esse, sed solum remote fatetur: quatenus in concipiendo decreto illo, non omnipotentiæ suæ solius, sed, & voluntatis suæ ad voluntatem creatam proxime liber fuit: De reliquo enim penes voluntatis creatæ libertatem omninò est, & seipsam, & voluntatem diuinam ad volendam consensui ipsius determinate cooperationem determinare. Quemadmodum in communi nostrorum sententia, qui decretum indifferens solius omnipotentiæ applicatiuum admittunt, liberè quidem cooperari creatæ voluntati absolutè, sed remote, non autem proximè, fatentur. Vnde, huius Authoris sententia, comitantia hæc determinationis vtriusque voluntatis ad ponendum consensum voluntatis creatæ, etsi simultas earum determinationum sit; non tamen sympathia: quia anterius decretum, quo se diuinæ determinationi creata voluntas committit, præsupponitur; sicuti neque omnipotentiæ concursus cum creata voluntate sympathicus est: quia simili decreto indifferenti applicatiuo diuinæ omnipotentiæ ad voluntatem creatam initiitur: quare ea simultas ex commissione physica voluntaria alterius voluntatis, & actiuitatis in alteram voluntatem, & actiuitatem quoad concursum; & determinationem; non autem ex sympathica est. Certè hic modus rectè comitantiam propriam decreti, & determinationis diuinæ voluntatis ad concursum ad extra; & consensum nostrum determinate cum nostræ voluntatis determinatione, & libertate componit; sed reiiciendus aliunde est. Primo: quia proximam Dei etiam in decernendo determinate, & apponendo concursu suo libertatem, cui solum tuendæ excogitatum decretum comitans est, deserit apertè:

Secundo, quia, ea deserta, absque illo libertas remota sola voluntatis diuinæ in operando decreto indifferenti applicatiuo omnipotentiæ voluntati creatæ ad diuinæ actiuitatis vsum saluatur: quare applicatiuum aliud diuinæ voluntatis necessarium non est.

3 Tertio; quia positio hoc decreto indifferenti applicatiuo diuinæ voluntatis ad creatam, adhuc non est determinatio voluntatis diuinæ, seu decretum determinatè concurrendi: ergo non potest esse, aut concipi à Deo comitanter, & pro eodem signo posteriori determinationis, seu consensus voluntatis creatæ. Probatur consequentia. Siquidem nec determinatione, & consensu creatæ voluntatis constitui decretum illud determinatè concurrendi (in horum sententia de eius per Deo intrinseca constitutione adæquata) vllatenus potest: nec denuo absque alicuius motiui cognitione, quod pro priori nondum appareret, potest à Deo haberi: nequitque aliud esse præter determinationem creatæ voluntatis, vel conditionatam (cuius conditionatæ scientiæ non inniti comitans hoc decretum Recentior hic statuit) vel absolutam: & tunc decretum, ea præscientia regulatum determinationem creatæ voluntatis non comitans quidem, sed sequens erit: nec concurrendi ad eius determinationem, & consensum, quem absolute positum supponit, poterit esse decretum. Ac demum cum hæc ita commodè ex nuda Dei voluntate possint euenire; imò tandem de facto posito indifferenti huius recentioris decreto venire fatendum ipsi sit, decretum illud indifferens voluntatis diuinæ ad creatam applicatiuum, etiam quoad determinationem, & affectum voluntatis diuinæ determinatæ ad concursum, cum voluntate creata, eiusque consensum tendentis non singulariter solum, sed otiosè, ac irrito prorsus excogitatum est. Dixi autem quoad determinationem voluntatis & affectum ad concursum, & consensum creatæ voluntatis, vt euasionum præoccuparem, quæ ex sententia satis communi, & mihi vera, ex indistinctione etiam metaphysica omnipotentiæ à Diuina voluntate posset adhiberi. Imò & pro Derkennis sententia argumentum contra nos retorqueri: etenim in ea nostra, & satis communi sententia de identitate, etiam formali, diuinæ potentiæ, & voluntatis duplex determinatio, & exercitium, seu actus diuinæ voluntatis subordinatus tamen est, si enim disparatè, ac non subordinatè se haberent dubio procul duplex principium formale terminarent: sunt autem diuinæ voluntatis actus alter affectiuus, qui decretum, & volitio Dei libera est tota ad intra consummata, & constituta: eóque medio actum alium effectionis, & effectus ad extra immediatè ponit: quin intermedio alio prædicato potentiæ actiuæ, cui eius determinatio affectiua, adhuc metaphysicè, intimari, vt ab ea actio prodeat, intelligatur egere: quare, & si, quoad extrinsecum actum operationis, & consensus creati, qui simul à creata voluntate essentialiter prouenit, applicari diuina omnipotentia, seu voluntas voluntati creatæ possit, eiusque determinationi, & consensui libero subdi; secus autem quoad actum affectiuum voluntatis diuinæ intrinsecè prorsus identicè physicè, & adæquatè à Deo concipiendum. Siquidem physica affectiua voluntatis cuiusvis determinatio, cuique voluntati propria essentia sua est, nec alterius voluntati delegabilis physicè, etsi delegabilis sit moraliter, & ciuiliter: demum ex hac doctrina infertur, Deum æque, ac nos actionem prauam comitanter velle cum praua nostra ad illam determinatione Dei voluntatem ad illam determinato, determinemus.

4 Restat pure ac propriè sympathica determinationis vtriusque affectiuæ diuinæ per decretum Deo adæquatè intrinsecum, & humanæ per operationem, & consensum cooperationi, & concursui extrinseco Dei identificatum comitans consensio: quæ excogitari rursus potest dupliciter (si non mutua inter vtramque voluntatem, & adæquata cogitetur) sed solum ex parte voluntatis alterius, nempe, vt determinationem diuinæ voluntatis comitari debeat, comitémque se præbere determinatio voluntatis humanæ, vt videbitur fors Ribadeneyra sentire, cum totus sit in componenda libertate creatæ voluntatis cum decreti comitantis efficacia, & physica connexione cum illa, ex eo, quod comitans solum sit non antecedens, solúmque comitanter, non consequenter determinationem creatæ voluntatis trahat, atque eius consensum deuoluat: è contra ex Derkennis recitato, & impugnato nuper modo detrahens quispiam decretum indifferens præuium diuinæ voluntatis applicatiuum voluntati creatæ, etiam quoad illius affectiuam determinationem, nudámque voluntatem diuinam cum sua natiua libertate, & potestate relinquens, dicere posset; sympathicum motum solum ex parte diuinæ voluntatis se tenere, non autem ex parte voluntatis creatæ: quia diuinæ voluntatis determinatio determinationi creatæ voluntatis comitem se adiungere, eamque comitari tenetur; non autem contra determinatio creatæ voluntatis comitari debeat determinationem diuinæ. Vtriusque huiusmodi aliquale exemplum est in nostro rationali, & sensitiuo appetitu, siue indifferenti voluntate, & appetitu nostro, aliisque nostris executiuis facultatibus, in quorum motibus mutua sympathia, & adæquata ex parte vtriusque non intercedit, etsi enim ad determinationem, & motum liberum voluntatis moueri etiam eæ facultates debeant, non autem ad cuiusvis earum motus voluntas indifferens debet moueri, sed certè neuter modus difficultatibus hactenus contra decretum hoc comitans plenè satisfacit. Nam primus, & si diuini decreti infrustrabilitatem planè componat, secus eius determinationis nostræ, & consensus creati libertatem, atque illius respectu huius antecedentiam certam. 2. demonstratam non excludit, vt amplius impugnatione tertij modi clarescet. Secundus autem modus, etsi creatæ determinationis libertatem defendat; secus diuinæ & decreti efficacis infrustrabilitatem. Nam voluntatis diuinæ Catholica absoluta libertate perstante, ex non mutua hoc sympathia infertur solum ad determinationé creatæ voluntatis nō posse non diuinam voluntatem moueri affectiue, vt idipsum velit, quod creata, non autem infertur, quod velle illud nequeat, idipsum non volente creata voluntate: id enim esset mutuum, & adæquatum ex parte vtriusque voluntatis sympathiam determinationum adstruere, ac tertium modum iam proponendum sequi. Mitto cætera contra Derkennium data, quorum pleraque, & hunc modum impugnant: certe exemplum, quod proximus non mutuæ, & inadæquatæ sympathiæ, quoad suas operationes, inter voluntatem, & executiuas nostras potentias inter duo agentia libera non est; nec earum operationum comitantiam, sed determinationis voluntatis physicam antecedentiam, & ordine causalitatis prioritatem respectu motionis facultatum aliarum, quibus de poticè voluntas dominatur, ac imperat, quæque ex eius imperio, & nutu desporicè subinde mouentur, apertè probat: vt videant aduersarij nullo exemplo non mutuam hanc comitantium operationum duorum agentium liberorum induci, explicariue, imò, nec concipi posse quod ipsum de mutua etiam eorundem sympathia facile ostendam.

5 Tertius igitur modus, quo vtriusque voluntatis diuinæ, & humanæ comitans motus sympathicè excogitari, explicarique potest per sympathiá mutuá, atque ex parte vtriusque comitans determinatio voluntatis, est: Etenim quemadmodum in duabus Cytharis prorsus accordibus propè positis contingit, vt alterius solum fidibus pulsatis, non illæ solum, sed alterius etiam cytharæ fides consonent: ac proinde vtrarumque fidium simultanea consonantia, & comitans est: ita & præfatarum determinationum voluntatis vtriusque diuinæ, & humanæ ad cooperationem, & consensum, simultatem, & comitantiam per mutuam sympathiam consensus concipi, & explicari posse videtur, absque libertatis vtriusque læsione, & efficaciæ decreti, seu determinationis diuinæ voluntatis infrustrabilitate. Siquidem neutra voluntas sine altera efficacitter in consensum creatum, & vitalem essentia sua, à Dei voluntate, qua creatura est, atque, qua vitalis, & libera est, à creata voluntate pendentem, ferri possit. Rursus ratione mutuæ sympathiæ, quotiescumque alterius determinatio fit, non potest non esse determinatio alterius quare determinatio efficax Dei erit omninò infrustrabilis, qua vero sympathicus pure, consensus vtriusque determinationis, (quia sympathia sola operationum alterius ad alteram antecedentiam, & prioritatem causalitatis non requirit) solum comitans vtraque determinatio voluntatis vtriusque erit, ac neutrius liberas ratione

tione mutuæ inter se connexionis, & illationis lædi poterit: cum non, nisi antecedente natura, & causalitate voluntatis cuiusvis, atque determinationis eius libertas lædi possit: quo rectè omnia, quæ de vtriusque voluntatis diuinæ, & humanæ actuumque ipsarum libertate, atque insuper de diuini decreti omnimoda infrustrabilitate fides, & Theologia docent, integrè, & Catholicè persistunt. Cæterum sympathiæ motuum in agendo operantium diuersorum hactenus notæ, atque experimentis compertæ operationum simultatem, & comitantiam temporaneam & in duratione probat; non autem simultatem, & comitantiam causalitatis & naturæ. Imo verò alterius motus ad alterum naturæ prioritatem, in Sympathico motu nostrarum facultatum ad efficacem motum, & imperium voluntatis notissimum est: in motu sympathico Cythararum, apud omnes etiam, est compertum eius, quæ pulsatur, fidium pulsationem, & sonum in causa omnino esse vt alterius consoneut simul tempore æque temperaturæ fides, etsi quanam qualitate, aut entitate consonantium aliatum sonus sine pulsu immediato earum edatur, non ita exploratum sit: in aliis similibus sympathicis motibus oscitantis, & mingentis ad alterutrius visam, siue oscitationem, siue mincturam huius alterius præfatos motus similes primos motuum illius causas esse omnes, tam Medici, quam Philosophi statuunt: de modo autem causandi solum disputant, & dissentiunt.

6. Sed quamvis simultanea, & comitans etiam ordine causalitatis eorum motuum sympathia mutua in naturalibus agẽtibus diuersis admitteretur, adductisque probaretur exemplis; inde in diuersorum agentium liberorum motibus traduci haudquaquam posset. Primò: quia, hoc in motibus duorum agentium, seu voluntatum proximè liberarum admisso, posset admitti inter duos Deos: vnde argumentum Patrum contra Deorum pluralitatem; quia diuersas voluntates haberent, ac volente vno mundum producere repugnare alter sua voluntate posset, prorsus corruit: siquidem ex sympathia comitante hoc determinationem vtriusque voluntatis eorum, neuter sine altero vellet aliquid, velleve posset vt bene Arriaga disp. 42. à numer. 43. ac proinde non solum, quod vult alter, nolle, sed, nec, quod vult alter non velle nequiret. Respondet Ribadeneyra satis euinci duplicis illius voluntatis deorum illorum imperfectionem ex eo, quod neutra absque alterius electione eligere posset, ac proinde neutram diuinam esse, neutrumque subinde Deum: sed Patrum argumentum non inde imperfectionem duarum illarum voluntatum, ac subinde Deorum illorum imperfectionem, & repugnantiam demonstrat; sed ex possibilitate repugnantiæ in suis motibus, ac decretis duplicis voluntatis illius, quæ hac motuum, & determinationum duplicis voluntatis proximè liberæ admissa redditur impossibilis, Patrumque ratio corruit. Secundo, connexio cum alio in eligendo, dummodo duplex voluntas, & libertas non sit, non arguit voluntatis, & alicuius necessario coeligentium imperfectionem, vt patet in necessaria coelectione personarum Trinitatis, quarum nulla aliis æque proxima libertate non coeligentibus potest quidquam velle: quare tota imperfectio non in necessitate coeligendi, sed per voluntatem cuique coeligentium diuersam est: idque ob impossibilitatem simultaneæ, ac pure comitantis; nec alterius ad alteram natura, & causalitate præcedentis electionis: sin, ostende aliunde imperfectionem in necessitate coelectionis vnius voluntatis ad aliam: id quod ostendo in ita respondentis doctrina, quam impugno: siquidem per ipsum coelectio, & conderminatio ad operationem, & consensum vtriusque voluntatis diuinæ, & humanæ mutua datur sympathicè, vt in duabus illis voluntatibus duplicis Dei; & tamen non inde admittes inferri imperfectionem voluntatis diuinæ, ni tuam sententiam impugnes: ergo ex præcisa necessitate coelectionis, & condeterminationis duplicis voluntatis, & agentis liberi, non potest inferri alterutrius imperfectio; sed solum ex comitantia sympathica, quam adstruis, quæ subordinationem humanæ determinationis ad diuinam, eiusque prioritatem naturæ excludat: quod si, vt hoc deuites, ad sympathiam inadæquatum, ac non mutuam recurras; sed solum ex parte determinationis creatæ voluntatis Dei comitari determinationem debeat non verò suam Deus, humanam voluntatem proximè liberam, vt contendis, non tueris; imo nec remotè, vt iam ostendam: & incidis indicta contra primum, & secundum sympathiæ comitantis modum.

7. Secundò proxima libertas agentis liberi ad suas determinationes, & actus est, dominum absolutum physicum (quod in solidum vocatur in ciuilibus) in suas determinationes, & actus ita enim à Patribus, & Theologis cunctis recitatis d. 1. explicatur hominis libertas per dominium absolutum in suos actus, & voluntates, quia est suorum actuum Domina: atqui, mutua hac sympathia comitante admissa, neutra voluntas est domina absolute, haberve absolutum Dominium suarum determinationum, & actuum; ergo neutra est absolutè libera. Probatur minor: quia absolutum dominium ciuile, & in solidum (naturalis, & physici huius agentis liberi imitatiuum) potestas est vtendi iuste re sua absque dependentia voluntatis alterius, siue absque iniuria cuiusvis alterius, etiam renuentis; atqui hac comitante sympathia admissa, neutra voluntas potest suo actu, & determinatione vti absque dependentia physica voluntatis alienæ, siue quin alterius adsit determinatio: ergo neutra suæ determinationis dominium habet absolutum physicum. Confirmatur: quia cuicumque non licet iure re aliqua vti quin in illum vsum alter consentiat, non habet absolutum dominium ciuile rei illius. Confirmatur secundò: quia inde solum statum in iure, & ratione naturali est dominium absolutum, seu in solidum rei eiusdem ciuile penes duos esse non posse sed ex parte solum. Tertio, sympathia non mutua, siue ex parte vnius voluntatis mouendæ necessario ea determinandæ ad motum alterius, non autem è contra, non relinqueret libertatem voluntati ad alterius motum necessariò determinandæ: quia determinatio huius secum traheret necessario voluntatis illius determinationem, ac proinde non posset non alterius determinatio, quæ illius determinationem trahit, esse antecedens: ergo nequit non esse antecedens determinatio cuiusvis ex mutuo sympathicè mouendis respectu alterius, cuius determinationem secum necessariò, & inseparabiliter deuoluit: quare, non vnius tantum, sed vtriusque mutua hac sympathia, qua seruari putatur, abolletur libertas, & determinatio antecedens vtriusque determinationi inducitur. Quinto, consonat huic rationi communis Patrum d. 1. doctrina asserentium: nihil esse, quod voluntatem creatam ad suos actus determinet, nisi eius arbitrium: Deumque in manu consilij sui, & electionis hominem, ac eius voluntatem reliquisse, quia liberum condidit: supponentes plane (vt naturalis rationis lumine constat) determinationem nullam Dei, si alienæ cuiusvis voluntatis humanæ determinationem deuoluat posse non respectu huius antecedentem esse & quæ plenâ huic electionem non relinquat ecqua verò electio plena huic relinquetur, vel Deo etiam, si alterutrius determinatio alterius determinationem, siue qua nequeat subsistere, necessario deuoluat? Merito ergo citatus Arriaga num. 47. sympathiam hanc comitantem duorum agentium liberorum: neutraque ex parte antecedentem, imperceptibilius quid, quam distinctorum in vno tertio identitatem fatetur.

CERTAMEN IV.

Comitantis sympathiæ impugnationes reliquæ.

1. VLterius mutuam hanc sympathicam comitantiam seruata vtriusque, Dei scilicet, & hominis, libertate in suis determinationibus impugno inde enim infertur omissione libera & ex electione cuiusque, debere esse etiam liberam, & ex electione omissionem alterius, neque ab electione, & determinatione alterius determinatam, sed pure comitanter huic adiunctam. Patet: quia, si vnicuique ex eis de se considerato libera, & ex electione sua ad vtrumque potestas in actu primo proximo non est, nempe determinationem, & omissionem, determi-

natio habita libera esse non potest; inde habitibus, tam naturalibus, quam supernaturalibus, & cogitationibus, ac reliquis intentionalibus motiuis libera determinatio & omissio non est, etsi cum alterutra coniungi possint: quia electionis ipsorum alterutrius positio non est; sed solius voluntatis ipsis instructæ, & pro arbitrio suo alterum apponentis, vel determinationem, vel omissionem eius, vel puram, vel per contrariæ determinationis suæ incompossibilis positionem. Pone ergo (quod quotidie euenit) voluntatem creatam peccare omissione consensus, & determinationis sibi præceptæ: quia non obstante mutua hac comitante sympathia libere ex se, ac electione, vt fateris, sua eius determinationis suæ omissio ponitur: ergo tunc etiam determinationis concurrendi omissio ex Dei libertate, & electione ponitur: atqui huius determinationis omissio connexionem physicam absolute habet cum omissione determinationis voluntatis creatæ præceptæ: ergo Deus de sese, voluntate, & electione sua ponit aliquid physicè connexum cum materiale peccati, ac proinde cum ipso peccato, & quod illud ratione eius connexionis nequeat non determinare, imò & voluntatem ad illud creatam determinare. Respondet Ribadeneyra d.11.cap.4 Deum in eo casu potentem proxime esse, pro signo suæ libertatis, ad positionem è sua electione, tam decreti, quam omissionis decreti, vt argumentum probat; non tamen, vt coniunctam cum creata obligatione ad determinationem suam, seu consensum ipsi præceptum: vt dici solet, Christum Dominum posse omittere actum præceptum, non coniunctim, sed diuisim à præcepto: quare, cum homo coniunctim cum præcepto, & obligatione determinationis, & consensus, eius omissione peccat, Dei omissionem, poni quidem, non autem ex electiua libertate, sed pure permissiua Dei, quatenus determinatione sua concurrendi in consensum omissionem determinationis creatæ posset impedire, determinationem etiam creatam afferret; & tamen ex determinatione creata eam omissionem poni finit.

2. Contra tamen: quia permissio libera Deo est posito præcepto, & obligatione creaturæ ad suam determinationem, vel consensum apponendum elective formaliter, & proximè: cum per te, præcepto, & obligatione illa creaturæ posita, de sese permittat, non apponendo decretum concurrendi ad determinationem creaturæ, quod proxime pro suo arbitrio posset, & quo creatæ omissionis impedimentum apponeretur, ac non permitteretur à Deo: atqui permissio hæc Dei, præcepto, & obligatione illa posita, nihil aliud formaliter est esseve potest, quam omissio decreti, quo impediretur omissio determinationis creatæ: ergo stante præcepto, & obligatione creaturæ omissio decreti libere, & elective à Deo de se, atque eius arbitrio ponitur. Minor patet: quia nil aliud, quod pura permissio esse possit, designabis quod decreti illius omissio non sit: & quidem signum, pro quo Deus elective permittit homini, vt seipsum determinet, posterius est non solum potestate indifferenti voluntatis, seu libertate diuina in actu primo: sed etiam potestate indifferenti in actu primo hominis, qui indifferens supponi ad eam permissionem debet; atqui actus secundus permissionis non à libertate diuina illa prouenient: nec præcedens libertatem hominis in actu primo, eamve extrinsecus complens, seu absolutè expediens, nihil aliud esse potest quam omissio decreti illius quo impediretur hominis omissio determinationis, & consensus præcepti. Contra secundo, quia obligatio creaturæ ad consensum præceptum nihil mutat indifferentem Dei potestatem proximam ad concipiendum decretum, vel omittendum pro suo arbitrio electiuè, siue pure ex libertate contradictionis, siue ex libertate contrarietatis: ergo eodem modo potest omittere decretum illud, siue præcepti obligatio ad consensum adsit, siue absit vrgentius. Non solum potest, sed debet. Posita etiam obligatione creaturæ, nequit ea libertas absoluta expedita, & proxima Dei in actu primo ad decretum eiusve omissionem alterutro actu secundo non exerceri, manereve ab omni exercitio suspensa: ast eam posita obligatione illa, & omissione creaturæ, appositione decreti concurrendi exercere non potest, vel saltem non exercet. Ergo appositione omissionis decreti. Maior indubitata hactenus est. Proxima enim libertas absoluta ad vtrumvis extremum connexionem cum alterutrius positione habet: nec minorem, quam animal cum rationali, vel irrationali: vt non minus implicet neutri coexistere, quam animal existere, quod nec sit rationale, nec irrationale, vt bene Annatus noster Apolog. pro scientia media in Zuisio. Alioqui de ea voluntate siue agente proxime libero absoluteque expedito, & capaci duo contradictoria in eodem instanti, atque in Deo per æternitatem verificarentur, nec vult, nec non vult concurrere: quod non minus implicat, quam corpus albedinis capax, nec esse album, nec non esse album: quod enim pro naturæ priori, nec velit voluntas libera nec non velit, sed præscindat, atque vtriusque extremi negationem, & contradictionem sonet, contradictio non est: est enim prius illud, à quo, non in quo: id est prioritatis naturæ, & causalitatis non verificationis existentiæ prædicatorum, quæ ad illud signum naturæ non spectant. Contra quartò: quia non obstante libertate proxima Dei ad alterum extremum omissionis decreti ex aduentu præcepti, & obligationis creaturæ potest relinquere determinationem suæ omissionis determinationi creaturæ: ergo non obstante libertate proxima ad determinationem, & decretum suum concurrendi, in tua sententia, poterit relinquere illam determinationi creaturæ: multoque facilius concursus illius, & actioiratis suæ ad extra siue omnipotentiæ suæ vsum determinationi creaturæ liberæ: hic enim mediatè liber Deo solummodo est, exercitium immediatum libertatis diuinæ per liberam eius volitionem, quæcunque ea sit, omninò immanentem, & per intrinseca Deo adæquate constitutam supponens.

3. Demum nequit esse libertas ad vnum extremum proxima, quin, & ad eius oppositum proxima etiam potestas sit: cum indiuisibiliter eodemque gradu vtrumque disiunctim, siue alterutrius extremi ex oppositis potestas, sit liberi agentis in actu primo libertas, in quocunque gradu considereturr, & consistat: quare, vt libertas proxima sit ad actum apponendum ad illum ipsum omittendum proxima libertas esse debet; alioqui, si proxime nequit illum omittere; nec potest libere proxime illum ponere: vel ergo stante præcepto, & obligatione creaturæ ad consensum potest Deus ponere liberè proximè determinationem suam ad concurrendum, vel non potest; si potest: ergo stante præcepto, & obligatione illa creaturæ, & coniunctim cum illa, potest libere proximè decretum concurrendi cum creatura omittere: ac proinde de sese, ac non ex determinatione, & consensu creaturæ illud omittet, ponetque de sese, atque è suo arbitrio & electione omissionem decreti coniunxam cum omissione peccaminosa creaturæ, vt contendimus: si non potest libere proxime siue libertate proxima decretum concurrendi ponere; sicuti nec eius omissionem; ergo, sicuti hanc, ais, ex determinatione creaturæ tunc apponendam, non autem à Deo de sese, atque electione sua, ita & decretum concurrendi non è Dei electione, sed ex determinatione creaturæ, tunc apponendum dicere debes: quo ergo abiit libertas proxima Dei tuumque illud fundamentum præcipuum, & à priori quod vocas? quia scilicet æque diuina voluntas exercere debet immediatum dominium erga bonos consensus creaturæ, atque omnipotentia exercere debet immediatum influxum in illos: quod decreto solum efficaci, nec antecedenti: quare comitantem potest exerceri: vt enim omittam, quoad immediationem exerciti, ab omnipotentia, ad dominium voluntatis consequentiam non valere: cum ad actus prauos stante etiam prohibitione immediatum exercitium, & influxus omnipotentiæ detur; non autem diuinæ voluntatis, cuius tamen exercitio aliquo libero omnipotentia concurrere debet; iam tua hac doctrina ad exercitium dominii in actus etiam bonos, etiam per efficax decretum concurrendi, nullatenus requiri exercitium proximè libertatis diuinæ erga actus bonos deducitur: quod longe abiudius ex se esse pater, quam exerceri dominium voluntatis diuinæ mediate solum, quatenus per decretum indifferens adæquate per Deo intrinseca constitutum de sese, atque ex sua electione Deus suam applicat omnipotentiam voluntati creatæ, vt eius vsum ad extra determinet, non autem voluntatis diuinæ vsum, & exercitium ad intra. Huius enim determinatio, si creatæ voluntati

iuxta

iuxta Recentioris istius doctrinam permittatur, non proxima solum, sed omnis diuinæ voluntatis libertas aboletur: quare debillimum Recentioris huius fundamentum quod amplius ex subiicienda statim probatione constabit.

4. Postrema contra sympathicam hanc voluntatis diuinæ, & humanæ in iis determinationibus comitantiam probatio ex communibus principiis sit, quam superius attigimus contra negatam antecedentiam naturæ, & causalitatis determinationis voluntatis diuinæ, seu decreti concurrendi ad determinationem & consensum creatæ voluntatis, etenim consensus, & determinatio huius non minus prouenit à Deo, vt causa libere agente, quam à creatura: ergo, vel influxus Dei, vel debet in se, & secundum se esse exercitium liberum formale indifferentis voluntatis, seu libertatis in actu primo diuinæ, sicuti est exercitium liberum formale libertatis in actu primo creatæ, vel debet exercitium libertatis diuinæ supponere. Patet: nam nullo alio modo potest à Deo, vt causa libera consensus ille procedere, nisi mediatè, quia ab eius libera determinatione mediante inter indifferentiam, seu libertatem in actu primo voluntatis diuinæ procedit, vel immediate, quia consensus ipse, & determinatio creatæ voluntatis est formale exercitium libertatis in actu primo diuinæ: quare determinatio illa voluntatis diuinæ; si diuersa ab ipso consensu est, nequit non esse antecedens, seu pure comitans: nam consensus, nec mediate nec immediate liber Deo tunc erit: nullaque alia libertas operationis respectu indifferentis potestatis cognita hactenus, imo, nec cogitabilis est, nisi mediata, vel immediata & hæc quidem dicit antecedens eius indifferentiæ exercitium, & determinationem aliquam pro priori naturæ, & causalitatis præsupposita, quod eius comitantiam cum operatione mediate solum libera excludit, vt patet. Atqui consensus creatus formale exercitium libertatis in actu primo arbitrij diuini per hunc Recentiorem, & rationem non est: ergo eius arbitrij exercitium, & determinatio tota immanens diuina comitans consensum creatum non est, sed natura & causalitate antecedens. At inquis nequit esse antecedens ea determinatio voluntatis diuinæ erga consensum creatum: quin voluntatis creatæ determinationem secum necessario deuoluat, atque ex priori naturæ ad omnem vsum libertatis physicè inferat: verum, etsi determinatio illa antecedens natura consensum creatum indifferentiæ voluntatis diuinæ determinatio sit per libere à Deo conceptum decretum indifferenter concurrendi cum voluntate creata; non tamen consensus, aut (quod idem reipsa est, concursus diuini determinatio est: quia respectu illius determinatè non est; sed ad vtrumvis vis omnipotentiæ diuinæ voluntati creatæ applicatio, & oblatio, vt ea pro suo vtatur arbitrio, & determinatione, secumque eius influxum operationis suæ comitem trahat, vt quæst.2. explicabimus, vbi hypothesim ad futuritionem contingentium conditionatam (qui huius disputationis scopus totus est) claram exactè constituemus.

5. Iam ex peculiaribus nostris ad efficaciam auxiliorum, & scientiæ mediæ spectantibus principiis comitans hæc determinationum diuinæ, & humanæ voluntatis ab hisce nostris Recentioribus inducta reiicienda est. Nam primo, non minus, quam à nostro consensu, & determinatione libera nostræ voluntatis auxilium quodvis, inexpectata etiam nostra determinatione, & consensu, ex sola determinatione Dei de concursu ad consensum, quem tamen continenter sympathicè, non autem antecedente necessitate secum necessario deuolueret, efficax constitueretur id quod deuorandum, imò deuoratum ab hisce Recentioribus, est d.10.de prædest.cap.4.n.49. *Liberum*, inquit, *est Deo facere, quod auxilium sit efficax, vel non sit efficax*. Numer 53. *Non minus potest Deus reddere infallibilem nostram conuersionem sub hypothesi vocationis, quam nos ipsi quando eam exequimur*. Numero 55. *Sicut iuxta prædeterminantes situm est in libertate Dei conuertere infallibiliter nostram voluntatem*, &c. *Similiter in nostra sententia per adiunctionem decreti comitantis*. Secundo directio Scientiæ mediæ ad præfinienda actus nostros liberos per media de se indifferentia (quorum præfinitione hi cum pluribus ex nostris admittunt, scientia tamen media regulatam) nullatenus necessaria erit: si determinationum voluntatis diuinæ, & humanæ comitans solum sympathia admittatur. Talis enim inter præfinitionem & actum præfinitum æque, atque inter decretum concurrendi, & nostrum consensum admitti potest: qua, & præfinitionis infrustrabilitas, & consensus nostri libertas saluetur: sed neque hoc absurdum multum excoriabit, vt deglutiat, qui scientiam mediam Deo adesse prædestinanti, vt capitis solum ornamentum, non autem vt directiuam ad prædestinationem supponi, contra omnes nostros Doctores, ausus est asserere, alio ductus argumento, quod nos ipsi Theologiæ auditores Recentissimi contra scientiam mediam, & pro Suaristicis præfinitionibus primum in nostrarum Thesibus obiecimus; nec maturiores Theologi satis facile diluimus, vt controu.de prædest. videbitur. Tertiò, quam indistanter hi Recentiores à Dominicanis præfinitoribus discurrant vidimus cert.1. Nam statuta determinationum sympathia, & præfinitio prædeterminatiua consensus nostri comitans solum esse potest, & concursus determinans ad consensum per modũ causalitatis nostræ operationis erit; non autem per modum causæ effectiuæ, & naturæ ordine antecedẽtis, sed affectiuæ solum, vide quam in id ipsum, quod refugis tua hac sympathia recurras. Denique Recentiores hosce impugno ostensione falsitatis fundamenti eorum alterius, & suo iudicio præcipui: quia ex decreto hoc comitans claret, nouam esse orationis ad Deum materiã nobis plena potestate ad consensum constitutis ipsum consensum, quem nobis Deus potest decreto suo comitanter afferre. Si enim plena potestas nostra ad consensum constituta per decretum indifferens sit, nec comitãti alio opus nostra deliberata determinatio, & consensus habeat; solius nostræ potestatis erit consensus, ac subinde inepte ab alio, in cuius potestate non est, peteretur, vt rectè Augustinus c.18. de natura & gratia his verbis aiebat: *quid stultius quam orare, vt facias quod in potestate habes?* Sed argumento eodem sympathiam comitantem determinationum reiicio, vel enim necessitas decreti huius comitantis ad consensum, & determinationem nostrã plenam nobis in actu primo proximo potestatem ad consensum nostrum relinquit, vel secus? si non relinquit, nec relinquit nobis libertatem: si relinquit, relinquit etiam nobis potestatem, vt determinatione, & consensu nostro comitanter etiam Dei decretum, & determinationem trahamus: *quid ergo* (vt verbis Augustini vtar) *stultius quam orare, vt facias*, consensum, & subinde Dei comitantem determinationem, *quod in potestate habes?* Nec enim dixit solum, quod non est in alterius potestate, sed *quod est in tua*, vti in nostra esse, & determinationem nostram, & ob comitantem connexionem Dei determinationem, & decretum concurrendi Recentior iste fatetur. Adde Augustini verba de potestate ad rem, quam agere possumus effectiue, seu actiua & ex actiua etiam iure naturæ, esse contra Pelagianos, & Semipelagianos, qui pro debitis iure naturæ rationali creaturæ orare nos Deum posse, imò nihil amplius nos, & Ecclesiam orare, cum Deum pro exercitio virtutum nostro oramus, contendebant, vt gratiam Dei vltra naturæ debitum non admitterent. Decretum autem concursus diuini necessariò nobis ad consensum, & solum ratione ipsius determinatio nostræ voluntatis, seu consensus intra debita nobis iure naturæ, & creationis sunt: quare nec pro decreto concurrendi, nec pro consensu præcisè; vt decreto illo nobis potest adduci, preces ad Deum nisi ineptè, fundi à nobis possunt, funduntur autem prudentissimè, atque aptissimè, fundique ex Augustino, & Catholicis contra Pelagianos, & Semipelagianos à nobis debent pro eis, quæ potestatis nostræ actiuæ naturalis vel exactiuæ non sunt, nondumque ex Dei gratia habentur: de habitis enim oratio non est, sed gratitudo: cuiusmodi est auxilij gratiæ, quod nondum habemus, efficacis donatio, & de eo conferendo misericors Dei voluntas: ratione quarum bonum consensum nobis Deus donat, & principaliter in nobis operatur, eis autem positis ac præhabitis consensum nostrum à Deo petere stultum foret.

CERTAMEN V.

Decretum comitans, etiam extrinsecùs constitutum, ac Scientiæ mediæ subniXum admitti nequit.

1. PRæfatæ impugnationes decreti concurrendi comitantis in iis, qui decretum Dei per extrinsecos effectus, & operationes constituunt eandem vim omninò omnes non habent: etenim, qui constitui per intrinseca Deo adæquate docent antecedentiam, & decreti huius, & connexionis cum determinatione, & consensu creatæ voluntatis, atque euersionem creatæ libertatis vitare non possunt: vt fusè hactenus contra ipsos monstratum est; id quod in constituentibus decreta libera Dei per extrinseca, æquum locum non habet: cum Dei decretum concurrendi, & determinatio libera in actu secundo consensu ipso, & operatione creatæ voluntatis, quæ actus secundus, & determinatio huius voluntatis est, compleatur: ac proinde ad idem posterius natura respectu libertatis creatæ spectat, cui propterea officere nequeat, cum natura & causalitate exercitio eius libertatis non præcedat: solaque indifferens voluntatis diuinæ, sicuti & humanæ, ante vtriusque exercitium determinatum, ac liberum cõsensui creaturæ identificatum supponatur solum, quæ certam, 3 à n. 6. ex mutua dependentia duplicis agentis liberi in se determinando, & operando, adhuc comitanter, vtriusque libertatem euerti probabant, in hac etiam constitutione decretorum Dei liberorum per extrinsecas operationes, & effectus æque probant; vt ea perpendenti, & penetranti facile clarebit: pro euersione autem creatæ libertatis speciatim in hoc modo constituendi decreta libera Dei nihil prorsus est, quod apparêter adhuc, pugnet, vt nuper ostendimus: sed nec pro decreti frustrabilitate: cũ enim vtriusque exercitij liberi voluntatis vtriusque constitutiuum idem ipsum sit, nempe, & Dei concursus, & operatio, seu consensus illi identificatus creatæ voluntatis, neutrius exercitium liberum alterius exercitio deficiente esse poterit: alterius vero exercitio deficiente non poterit non alterius exercitium liberum deficere: quare neutrius decretum; seu determinatio libera poterit vllatenus frustrari solum in hac etiam constitutione decretorum Dei per extrinseca duæ in re præsenti difficultates restant. Prima liberum vtriusque voluntatis exercitium casu in eundem consensum, & operationem concurrere. Secundo decretum efficax Dei, nec potius, nec maiore, specialioreque, ac strictiore titulo infrustrabilitatem habere, quam efficax consensus creaturæ: cum solo titulo identitatis necessariæ vtriusque efficacis voluntatis & determinationis sit: hoc autem concedere periculosum in fidem, & temerarium est: cum efficacis voluntatis Dei infrustrabilitas, vt Dei propria à scriptura, Patribus, & Theologis proclametur: & hæc sane difficultas æque necessariam comitantiam sympathicam determinationem ex æquo diuersarum, vt infrustrabilitati diuini huius decreti succurratur, excogitatam conuellit. Dixi duas has difficultates, quod ad præsens attinet in constitutione Decretorum Dei per extrinsecas operationes, & effectus superesse, quia ex falsitate eius constitutionis decretorum Dei per extrinsecum quidvis, à capite modus hic defendendi comitantiam huius decreti concurrendi cum determinatione, & consensu voluntatis creatæ satis superque impugnaretur; verum eam constitutionis huius falsitatem ostendere alterius loci & fusissime disputationis est, vt contr. 4. videbimus.

2. Igitur, vt tribus hisce præsentis loci difficultatibus reliquis occurrant ad scientiam mediam, qua Dei de suo concursu decretum innitatur natura sua, ac necessario reguletur recurrunt. Inde enim, nec Deus casu concursum decernit, nec frustrationis decreti sui periculo se exponit nec solo titulo necessariæ comitantiæ cũ determinatione liberæ creaturæ infrustrabile decretum efficax concipit, nec libertas proxima alterutrius voluntatis violatur; siquidem Dei decretum conditionatè præuisum exercitium voluntatis creatæ supponit, cum comitem se absolute Deus per illud decretum adiungit: cum tamen liber omninò tunc sit, vt non se adiungere possit: quare neutrius libertas violatur, nec casu, sed à cõsilio Deus se ad cooperandum creatæ voluntati adiungit; nec solo titulo necessariæ comitantiæ vtriusque determinationis, communi vtique creatæ, ac diuinæ voluntati Dei decretum infrustrabile est; sed ex essentiali ipsi soli determinationis creatæ conditionatæ præuisione. Ita has difficultates præueniunt Vasquez, Arrubal, & Vasquiani reliqui citati cert. 1. qui Dei decretum per extrinseca constituunt: quorum hac in re doctrinam approbant & subtiliter defendunt ibidem citati Murciani Recentiores, licèt in constitutione decreti liberi Dei ab eis dissentiant. Possunt autem reliqui comitantis sympathiæ determinationum vtriusque voluntatis diuinæ, & humanæ, etsi Dei decreta per intrinseca Deo, omnino constituant, vt impugnationes datas, vel soluant, vel mollius excipiant, ad necessariam hanc regulationem decreti Dei recurrere. & quidem, tam constituentes decreta Dei per extrinseca, quam constituentes per adæquatè intrinseca Deo, hypothesim, sub qua consensus, & determinatio creatæ voluntatis conditionatè futura videatur à Deo, vt de se concurrere statuat, atque ex parte sui cooperationem adiungat, non eodem modo constituunt; quidam enim ex parte hypothesis cum vocatione indifferente decretum Dei de sua cooperatione constituunt, v. g. *Si vocauero Petrum, & decreuero concurrere ad bonum consensum consentiet*: ita censet Vasquez altero ex citatis locis expresse, altero verò æquiualenter, nempe *si vocauero Petrum, & non subtraxero meum concursum consentiet*; neque enim subtrahere suum concursum aliud formaliter est, quam ipsum non decernere: quare negatio subtractionis concursus à Deo idipsum est, quod concursum decernere: ac proinde si non subtraxero tanquam idem valet, imò idem ex parte rei significatæ est, ac, si concurrere decreuero. Alij verò cum Arrubale, siue intrinsecus, siue extrinsecus decreta libera Dei constituant, hypothesim sola vocatione complere possunt: Deique, & nostram determinationem, & operationem vt simultaneè conditionatè futuras, pro posteriori ad eam hypothesim collocare: vtrovis autem modo futuritio conditionata consensus quavis decreti constitutione, eiusque præuia scientia media qua decretum reguleur ostendenda est impossibilis, vt comitantis decreti concurrendi omnimoda ostendatur repugnantia.

3. Atque decretum ex parte hypothesis ad futuritionem conditionatam consensus nostri, eiusque scientiam mediam non posse constitui probatur facile contra Vasquez, & asseclas decretorum Dei per extrinsecos effectus, & operationes constitutores. Etenim decretum liberum Dei de concursu cum nostra voluntate ad consensum voluntatis creatæ reipsa per vos concursu, seu effectu extrinseco essentialiter constituitur: ergo nequit ex parte hypothesis poni decretum liberũ Dei, quin extrinsecus concursus, & effectus Deo etiam ex parte hypothesis constituatur, est per se notum æque, atque nihil posse alicubi ut que in signo aliquo sine seipso esse. Atqui extrinsecus effectus, seu concursus Dei idem ipsum est, quod concursus, seu consensus voluntatis creatæ: ergo nequit Dei decretum, & subinde concursus extrinsecus, quem, vt essentiale constitutiuum, claudit, poni ex parte hypothesis, quin consensus, seu operatio creaturæ, ex parte etiam hypothesis eiusdem, ponatur: est æque per se nota, eademque ratione consequentia hæc, atque præcedens. Atqui idem nequit poni pro hypothesi ad futuritionem propriam, & contingentem sui ipsius, neque ad scientiam mediam futuritionis suæ contingentis conditionatæ, sed solum ad futurorum ineptam scientiam: ergo, in horum constitutorum sententia, nec potest poni ex parte hypothesis decretum concurrendi ad consensus nostri futuritionem conditionatam & scientiam. Consequentiæ bonitas reductione ad impossibile, seu ad duplex contradictorium à quovis facile demonstrabitur. Antecedens probo. Nihil enim contingenter existit in aliquo statu essendi sub conditione, quod existat. Ac rursus, nonnisi inepta scientia est, si futurus existat, existet, nedum acutissima perspicacissima, solo que Deo digna conditionata scientia. Addo argumentum aliud quod constitutores etiam decretorum per Deo intrinseca confuter. Simultanea naturæ existentia duorum non sufficit ad constituendam futuritionem conditionatam

tionatam vnius sub hypothesi alterius, siue vt vnus, vt alius existat conditionatè proprie, hypothesim constituat: at per vos decreti concurrendi, ac determinationis seu consensus nostri sola est simultanea naturæ, & ordine causalitatis existentia: ergo decretum nequit esse hypothesis propriæ futuritionis conditionatæ nostri consensus; quare nec scientia proprie conditionata de hoc sub hypothesi illius poterit haberi. Ratio maioris est: quia conditio, quæ apta est ad hypothesim futuritionis conditionatæ alterius constituendam, debet vltra coëxistentiam vtriusque, aliquem influxum, siue physicum siue intentionalem habere: quare absque ratione causæ veræ, & prioritatis naturæ siue physicæ, siue intentionalis respectu eius, cuius conditionatæ futuritionis, vel hypothesis est, vel hypothesim constituit, nequit ad eius hypothesim pertinere.

4. Dices: id verum esse, si inter simultanea solum ordine causalitatis nec ordine naturæ, & causalitatis priora, & posteriora necessaria connexio abfit, vt inter galli cantum, & Turcæ conuersionem simul extituram; ait, si inter vnius existentiam, aut futuritionem ad alterius existentiâ, aut futuritionem simultaneam sit connexio, vt in sympathia comitante determinationum vtriusque voluntatis diuinæ, & humanæ optime vnum posse hypothesim futuritionis conditionatæ alterius extremi constituere: contra tamen: quia, etsi conditionatis, quæ disparata vocantur, vt conuersio Turcæ, si gallus cantet, simul extituris connexio ex Dei decreto accedat, (vt pluribus quæ in scriptura futuritionem conditionatam sonant accessit) tamen neutrum eorum ad futuritionis proprie conditionatæ extremi alterius hypothesim constituendam potest pertinere: ergo connexio simul extiturorum satis non est, vt alterum possit hypothesim futuritionis proprie conditionatæ alterius constituere: sed requiritur viterius, vt aliquo modo siue physica siue intentionalis causa eius, quod sub eo conditionatè est futurum. Dices: connexionem hanc ex decreto Dei conditionatorum de se disparatorum extrinsecam, & mere voluntariam illis ex alterius nimirum voluntate esse: determinationibus verò vtriusque voluntatis diuinæ, & humanæ necessario ex sympathia comitante simul determinandis esse intrinsecam, & vnicuique earum natiuam. Item (vt omnia simul horum effugia monstremus) in decreto concursus Dei respectu determinationis, & consensus nostri aliqualis præcedentia, vltra mutuam connexionem adest, etsi non causæ, causalitatis tamen Dei quæ in nostrum concursum, & determinationem, consensumve nostræ voluntatis, quasi reflexa tendit causalitate: quæ præcedentia causalitatis, etsi causæ, & prioris naturæ (quæ comitantiam vtriusque absolutè excludat) non sit, satis tamen est, vt decretum Dei ad hypothesim futuritionis conditionatæ consensus, & determinationis nostræ possit pertinere. Ostendi supra præcedentiam hanc causalitatis decreti diuini de suo extrinseco concursu, & nostro concursu, & consensu ipsis identificato esse veræ causæ, & prioris naturæ respectu nostri concursus, seu consensus diuino concursui identificati, quo comitans sympathia vtriusque determinationis, nostræ nimirum, & diuinæ excludebatur, atque ostendebatur pura comitantia vtriusque determinationis seruata non posse decretum Dei futuritionis conditionatæ consensus, & determinationis nostræ hypothesim constituere, vt argumento contendimus proximo; sed aliunde iam ex vniuersaliori principio præfatas omnes solutiones præcludamus: ostendamusque eas potius omnes decretum concursus diuini ab hypothesi futuritionis proprie conditionatæ consensus, & determinationis nostræ prorsus excludere: sic autem ostendo.

5. Connexio necessaria, siue puræ comitantiæ, siue causalitatis vnius extremi ad aliud, excludit ab hypothesi futuritionis conditionatæ alterius extremi illud, quod cum eo ita necessario connexum est: atqui decretum efficax Dei de suo concursu cum nostra determinatione, & consensu Dei concursui identificato necessario connexum est cum nostra determinatione, & consensu: ergo necessariò excludendum est ab hypothesi futuritionis conditionatæ propriæ nostri consensus. Discursus est legitimus. Minor, & aduersariorum doctrina, & omnibus nota est. Maior probatur: necessitas illationis inseparabilis à necessaria connexione vnius extremi ad aliud, siue absolute positi, siue in hypothesi, excludit huius alterius contingentiam, siue absolutam, siue conditionatam sub illius extremi, sub quo in hypothesi solum posito fore enuntiatur; atqui hypothesis, sub qua proprie conditionata futuritio alterius est, huius alterius contingentiam seruare debet: ergo necessitas illationis inseparabilis à necessaria connexione vnius extremi ad aliud excludit illud ab hypothesi futuritionis propriæ conditionatæ alterius, quod cum ipso necessario connexum est. Maior est certa. Minor est apud nostrates omnes indubitata: imò, & apud Dominicanos scientiæ mediæ aduersarios, qui, vt pure necessariam, ac non mediam inter absolute necessariam, & absolute liberam eam futuritionem, eiusque scientiam probent, decretum, & auxilium de sese efficacia, ac necessariò connexa in hypothesi ponunt, & decretum insuper de conditionata futuritione ex parte obiecti conditionatum, etsi ex parte subiecti, & actus absolutum; eademque de causa disparata conditionata nostra extrinsecus ex decreto Dei necessario connexa pro conditionatis futuris nostri Doctores relegant. Ex quibus concluditur rursus scientiam hanc non futuri proprie conditionati esse, nec mediam, sed prorsus absolute necessariam, & naturalem, si ex parte hypothesis cum auxilio decretum Dei efficax concurrendi cum creata voluntate ad futuritionem consensus apponatur: ac subinde decretum ei Scientiæ innixum, nec scientia media dirigi, nec regulari, sed necessaria prorsus, & quæ difficultates propositas non emolliat. Infertur secundò: posito ex parte hypothesis decreto efficaci concurrendi ad nostrum consensum ratione suæ necessariæ connexionis, cuicumque auxilio in hypothesi apponatur, consensum eodem modo conditionatum fore, eiusque scientiam æquo titulo mediam & regulatiuam decreti esse ab his authoribus dici debere: quod Vasquez, & reliqui firmiter negant, ac negare debent, esset enim admittere efficaciam ex parte antecedentis physicè ad consensum nostrum necessariam esse ad illum, etsi non intrinsecam auxilij, & vocationis excitati, ast intrinsecam decreto ex parte hypothesis & in eodem signo, & priori naturæ ad consensum conditionatum, & absolute ad absolutum vocationi adiungendam.

6. Subtiles, sæpeque laudati à nobis Murciani Recentiores, ex adiunctione efficacis decreti vocationi ex parte hypothesis ad consensum sub ea futurum, aiunt, non inferri fore determinate consensum, sed disiunctim, vel consensum, vel mansurum decretum sine consensu, ac proinde frustratum; seu, quod idem est, non mansurum ex suppositione, quod sit pro priori hypothesis, quam constituit ad futuritionem conditionatam consensus, & absolutè ad eius futuritionem absolutam: cum autem determinatè non inferatur, sed disiunctim consensus, vel contradictio manendi, ac non manendi decretum, ex decreto in hypothesi, manet adhuc contingentia, & libertas voluntati creatæ ad consensum ex sese apponendum: cum ad vnum extremum determinate necessitas non sit: ingentes tamen huic solutioni gratias habere possent Dominicani præfinitores, ac prædeterminatores; si vel probabilitatem haberet: etenim eorum præfinitione, & prædeterminatione eodem modo differerent: nempe necessitate sua, & antecedente connexione cum nostro consensu, non inferre illum determinate, sed illum, vel contradictorium essendi, & non essendi prædeterminationem, & præfinitionem suppositas; vel in hypothesi ad conditionatum, vel absolutè ad absolutum: nec grauaretur scientiam, & consensum conditionatum appellare, & contingentis in eo statu futuri, si id in nostris, & veris principij passuros nos crederent. Verum nihil vero simile ea doctrina habet: etenim libertas in actu primo, seu indifferens voluntatis potestas physica vera, ac non ficta, etsi ad duplex extremum disiunctim sit, ac non ad alterum determinatè, debet esse ad duplex extremum possibile, ac sibi possibile disiunctim apponi: atqui alterum disiuncti à te assignati

extremum, est chimera, & impossibilis positu, non solum voluntati sed Deo etiam, contradictio scilicet, non esse quod supponitur in hypothesi, & ex parte actus primi esse: ergo per illud disiunctum non saluatur voluntatis eiusque consensus siue ex hypothesi decreti, siue ex absoluta eius positione, vel conditionata vel absoluta libertas. Confirmatur: quia ex determinatione voluntatis quouis genere connexionis ex hypothesi ad consensum determinatè oritur alterum extremum contradictionis hypothesi adhibitæ disiunctim logicæ inferri: si enim ea hypothesis connexione necessaria sua consensum determinate physica, ac metaphysica necessitate consensum determinate non inferret; haudquaquam ex negatione consensus contradictorium hypothesis decreti inferretur, esseque illud, & non esse: vt non infertur contradictorium hypothesis omnino indifferentis ad consensum, & eius oppositum: & hoc principium est, cui tota reductio ad impossibile ab opposito consequentis ad oppositum antecedentis innititur: ergo ex consensu vel contradictorio hypothesis disiunctim logicè inferendo expositione decreti ex parte hypothesis potius infertur necessitas determinate consentiendi: quare eius scientiam sub hypothesi decreti nullatenus mediam de eo consensu esse, quæque nostræ libertatis conditionatum supponat consensum eiusque directione decretum hoc libertatem non lædat, atque propositæ difficultates componantur.

7 Secundus modus constituendi hypothesim non ex decreto concurrendi, sed ex vocatione, & circumstantiis aliis, & decretum Dei ex parte consequentis cum nostro consensu v.g. *Si vocauero Petrum in his circumstantiis ambo determinabimur & concurremus ad eius consensum* aptior est doctoribus decreti huius comitantis in eo quippe obiecto omnis antecedentia decreti diuini ad consensum nostrum excluditur, puraque comitantia vtriusque seruatur; sed certè, cum ante scientiam illam mediam eius obiectum debeat præcedere omnino independenter ab ipsa, determinatio seu decretum concurrendi sub illa hypothesi simul ex parte consequentis cum nostra determinatione præuisum, nequit esse regulatum per scientiam mediam. Vnde infertur primo: decretum concurrendi cum nostra voluntate ad nostrum consensum essentia sua non dirigi à scientia media. Patet: quia nihil absque essentia sua in statu vllo esse potest: atqui decretum concurrendi in statu illo futuritionis suæ conditionatæ comitanter cum nostro consensu ponitur non regulatum per scientiam mediam: ergo decretum concurrendi essentia sua non regulatur per scientiam eam. Si enim hoc essentia sua haberet, nullum decretum absque ea directione, & regulatione esse in vllo statu posset. Infertur secundò: illud decretum Dei, & determinationem, seu consensum nostrum conditionatum comitanter, casu, ac non à Consilio in eo statu adiungi, neutriusque in illo statu, siue status illius seruari libertatem: nec magis, seu strictiori titulo decretum Dei quam nostræ voluntatis determinationem natura sua esse infrustrabile: hæc siquidem omnia sola essentiali regulatione, & præsuppositione scientiæ mediæ ad decretum concurrendi saluare Doctores isti tentabant. Infertur tertio: decretum absolutum concurrendi, quod non, nisi scientia media præuia ex eiusque directione, & regulatione essentia sua, iuxta hanc solutionem, concipitur diuersæ essentiæ, & naturæ esse, atque conditionatum illud quod absque scientiæ mediæ regulatione sub hypothesi vocationis comitanter conditionate fore cognoscitur; cum alterum ex specie sua non reguletur, imò per illam repugnet, vt vidimus, dirigi ac regulari: quare, si hoc regulatum essentia sua per scientiam mediam absolutè positum eas difficultates in statu absoluto euadat, & positum ad scientiam aliam reflexam sub hypothesi, non solius vocationis, & aliarum circumstantiarum, sed scientiæ mediæ directe de illo altero decreto conditionato irregulato, & irregulabili per scientiam mediam illas etiam in statu futuritionis conditionatæ euacuat; secus autem illud, quod scientia directa conditionata irregulatum, & irregulabile per scientiam mediam eas euacuabit, vt patet. Quod si dicas: decretum hoc scientia alia conditionata regulari, vel procedendum in infinitam scientiarum conditionatarum reflexiorum, & reflexiorum erit; vel deueniendum tandem ad decretum conditionatè futurum sub hypothesi vocationis, & circumstantiarum indifferentium absque vlla scientia media ex parte hypothesis posita, ad quod scientia media prima terminetur, in quo argumenta hæc omnia instaurantur.

8 Ex his autem rursus eandem doctrinam impugno: etenim, cum in hac quæstione decretum Dei concurrendi diuinum necessarium creatæ voluntati, vt operetur, seu eius consensui, & operationi, vt existat dependenter à Dei causæ vniuersalis primæ influxu, & voluntate, vti ex intrinseco prædicato creatæ causæ, & operationis debet, hæc existere, & illa operari, quin absque Dei voluntate, & cooperatione, vel voluntas creata operari, vel eius operatio existere possit admisso semel decreto Dei de suo concursu, & cooperatione cum creatura, seu creata voluntate, quod quidem possibile sit ac non fictum, & tamen sufficiens, cum ad possibilitatem operationis creatæ voluntatis, tum ad eius etiam conditionatam futuritionem, & scientia media irregulatum, & irregulabile (vti in decreto concurrendi comitanter cum consensu nostro conditionatè futuro in obiecto primæ scientiæ conditionatæ, directæ his Doctoribus admittendum est) non est decretum necessarium causæ primæ illud aliud scientia media regulatum, sed prorsus superrogatorium, de quo nulla in præsenti controuersia est: siquidem quæstio eadem foret, cum quæstione de possibilitate Soaristicarum præfinitionum consensus liberi per scientiam mediam regulatarum examinanda, & negatiue definienda controu. 4. ex nostræ libertatis læsione, argumentis importunè, ac præmaturè hic non instruendis, sed propria illa quæstionis eius sede: vnde eis ad huius præsentis modi impugnationem, vt voce arguat poterit quiuis aduocare; quin rectæ scribendi methodo, vel anticipatione, vel molesta repetitione, officiat. Satis nunc fuerit ostendisse ex præfinitionum Soaristicarum nullius sententia necessariarum, ad voluntatis creatæ operationem, & consensum doctrinam (etsi vera sit) perperam ad decretum concurrendi necessarium ad creatæ voluntatis operationem, & consensum ab hisce Doctoribus induci. Mitto impugnationes alias, quibus (admissa regulatione necessaria, & essentiali decreti cuiusvis Dei de sua cooperatione cum creata voluntate ad consensum) insistunt Recentiores, & decreti concurrendi, & nostri consensus libertatem euerti ex essentiali scientiæ mediæ præsuppositione. Hæ quippe impugnationes, earumque solutiones, quæ possunt adhiberi, fusius examen, quam possit hic haberi requirunt: nempè dum agatur de decreto conferendi auxilium efficax, quod explorato apud nostrates scientiam mediam supponit, vt prædestinationis diuinæ certitudo cum nostra libertate Catholicè consistat: quare earum omnium impugnationum, & resolutionum rigidum examen ad controu. de prædestin. spectat. Mitto denique euasionem vtrique modo constituendi obiectum scientiæ mediæ ad decretum concurrendi concipiendum præuiæ, ac directitiæ communem; scilicet esse scientiam mediam consensus voluntatis, non qui sub hypothesi possibili esset; sed sub hypothesi impossibili, quod voluntas absque Dei concursu posset operari, se enim ipsa chimericam solutionem esse, & scientiam conditionatam præuiam impossibilem adstruere satis prodit. Porro, quæ pro hac decreto comitante Ribadeneyra multum, diuque meditatus obiecit ex dominio Dei in actus bonos breuiter à nobis dictis suprà dum præcipua eius argumenta attigimus euanescunt: & ex dominio etiam Dei permittendi actus prauos contra ipsum instantur, vt ea longius singulatim referre, ac diluere, ac instare omnia (quod valde odi) negotij, & laboris fuerit.

QVÆSTIO

QVÆSTIO II.

De decreto diuino indifferenter ad nostrum consensum, vel eius oppositum concurrendi, vel concursum illum omittendi.

EXCLVSO decreto efficaci comitante de suo concursu determinatè ad consensum voluntatis creatæ, solum decretum indifferenter concurrẽdi cum illa excogitatum à nostris Doctoribus fuit; quod comitante proxime relegato, reliquum videtur superesse. Idcirco oportune q. hac 2. & huius controu. postrema examinandam erit, eiusque natura enucleanda, ac de illo dicenda sententia.

CERTAMEN I.

Decreti indifferentis ad concurrendum cum creata voluntate Doctores, & explicationes.

1. DEcreti huius indifferenter concurrendi cum creata voluntate Doctores singulatim recitare videtur superuacaneum: cum vno verbo ex antiquis Scholasticis illi omnes meritò referantur, qui decreta prædeterminatiua Dei ad actus liberos creatos reiecerunt prolixa eorum recitatione à nobis memorati d. 1. cum enim eorum nemini decretum efficax concursus Dei determinate ad consensum nostrum, pureque illum comitans venerit in mentem: Sed illud à memoratis nostris Theologis q.1.cert.1. fuerit primo excogitatum: atque, vt quæstionis præfatione dicebam, aliud ter decretum hoc indifferenter concurrendi reliquum non sit: hoc eius prædeterminatiui exclusione virtute saltem ab eis videtur assertum, quanquam, si recitata eorum verba vbi proximè attendantur, non virtute solum, sed expresse ab illis decretum hoc assertum apparebit; certè ex illis non paucos recitat Soarius noster primò de concursu Dei c. 14. titulo *Scholasticorum testimonia eadem veritas roboratur.* Verum sententiæ huius expressior assertor, fusiorque fundator primus extitit Soarius ipse toto c.14. vbi eam Scripturæ, & Patrũ testimoniis multis confirmauit quæ nos omittimus quia ea omnia, multoque in eandem sententiam plura dedimus d.2.q.integra contra prædeterminatiuas præfinitiones, & d.2.q.3.cert 3. & 4. ex Patribus formatas produximus, cui sententiæ insistit libris de auxil. & prædest. Hanc eandem sententiã illustrauit Lessius noster opusculo de gratia efficaci c.4.à n.12. ad 18. & rursus c.10. consensere nostrates reliqui Herize tract. 1.d.6. c.3.à n.39. & rursus explicatius à n.49. & tract.2.d.19.cap.4. Didacus Ruiz de voluntate à d.30. ad 52. frequentissime. Meratius 1.p.d.26. sect.3. vbi acriter decretum comitans impugnat. Arriaga d.15. de voluntate. sect.5. & de Trinit. d.42. sect.3. & subsect 4. atque vno verbo nostri omnes Recentiores, qui decretum concurrendi comitans sympathica siue mutua, siue non mutua vtriusque determinationis diuinæ, & humanæ voluntatis non admittunt. Huic ego sententiæ explicatæ subscribo.

2. Eiusmodi autem decretum indifferenter ad vtrumvis concurrendi nonnulli ex eis complacentiam simplicẽ vocant: quod me iudice propria earum vocum vsurpatione non intelligunt; cum, & effectiuum ex parte Dei, tendensque, vt aiunt, in effectum apponendum, ac non illum supponens, plane fateantur: vt decreti nomen, quod non de actis, sed de agendis est, vel vocis sono, suadet: vocant autem complacentiam, vt efficaciam absolutam in concursum, & consensum nostræ voluntatis contra prædeterminantes Præfinitores excludant. Alij illud explicant, vt sit voluntas conditionata: si concurrere, vel determinare se voluntas velit. Atque ex eis quidam voluntatem illam conditionatam efficacem esse; alij vero inefficacem solum esse contendunt, argumentis tamen non satis firmis, vt vidimus d.2.q 3.cert.4 quoad conditionatæ eius voluntatis efficaciam, vel inefficaciam: verùm conditionatæ illius futuritionis rationem in ea voluntate non posse constare ostendimus ibidem. Tertiò alij voluntatem hanc ita conditionatam esse negant ex parte obiecti, sed disiunctam de hoc, vel illo concursu ad oppositum. Cæterùm rationem hanc decreto huic indifferenter concurrendi, in communi sumpto non posse competere ostensum satis à nobis est ibidem à n.6. vbi ostendimus decretum indifferenter concurrendi ad actionem prauam cum voluntate creata haudquaquam ad concursum Dei, adhuc ex parte sua disiunctim terminari; quod fieri non potest, si ex communi & vniuersali prædicato ferri in vtrumque concursũ illi competeret. Mitto ex iis, qui ad concursum terminari decretum aiunt referri Molinam, quasi doceat voluntatem concurrendi, concursumque ipsum Dei terminari ad cooperationem, & consensum sub ratione entis, quo etiam pacto sæpè loquitur Ruiz, & ex priscis plures imò & S.Th. sed certe hi Doctores præcisionem concursus, & decreti concurrẽdi, vt ad cõmune prædicatũ entis, quin ad reliqua consensus, & operationis feratur, ac non in prædicata eius reliqua terminetur minimè admittunt; sed rationẽ, ob quã ad ea omnia prædicata cõcurrere decernat, & cõcurrat designant: præscindunt ergo, non quidem ex parte termini, sed tituli, ob quem Deus, ex parte etiã sua, ad totã indiuiduã entitatẽ decernat concurrere disiunctim, & concurrat.

3. Herize citatis locis decretum indifferenter concurrendi cum creata voluntate necessarium ad huius, & consensus creati libertatem tuendam admittit; ast comitans aliud, & efficax admittere ipsi necessarium videtur, & si addat cum Vasquez necessariò regulandum scientia media fore de eo, quod voluntas ageret, non quidẽ se sola, sed sub hypothesi vocationis, & decreti indifferentis, quod necessarium admittit, quo solum Derkennis dissidet, vt vidimus. Hinc autem Lessius noster decretum hoc secundum efficax necessarium non esse ex parte actus primi ad operationem, & consensum creaturæ euidenter concludit. Alioqui enim neque in statu conditionato eo decreto efficaci ex parte hypothesis non posito quid creatnra actura esset videri non poterat, sicuti neque eius actio sub sola vocatione & decreto indifferenti, ac non incluso in hypothesi efficaci illo decreto posset conditionate subsistere, quandoquidem nihil in statu aliquo esse, intelligiuè subsistere potest aliquo ex essentialibus eius principiis deficiente; & si autem hoc recte concludatur à Lessio, vt ex ratione hac fusius à nobis data quæst. 1. cert. 5. constat: ac proinde decretum non esse aliud, quod hac controuersia, & d. inquirimus, necessarium, nempè ad subordinationem voluntatis, & operationis creatæ voluntati, & voluntario concursui causæ primæ, tamen nihil his absonum Herize in sua doctrina docere conuincitur: cum enim decreta libera Dei, efficacia præsertim, compleri extrinseca operatione doceat, quin efficacia decreto, quoad Deo intrinsecum sumpto, aliquid admittat: nequit operatio ad extra, & consensus ipsi identificatus à creatura apponi, quin, & efficax Dei decretum ab ipsis tanquam ab efficaciæ suæ forma constituatur sicuti, & in nostra sententia habiturum de facto effectum auxilium, de se non efficax, effectus positione efficax constituitur: lapsus tamen in eo est, quod à futuritione conditionata consensus illud ipsum decretum indifferens, quod admittit, efficax constitui non admittat, sicuti fieri auxilium indifferens cum nostris omnibus asserit. Secundo: quod hoc concipiendo noua Dei exerceatur libertas: nam ad denominationem necessariam posita forma in statu sufficiente ad illam præstandam nullius voluntatis, adhuc diuinæ, exercitium potest expectari. Tertiò: quod ad hoc concipiendum decretum efficax scientia media debeat in Deo præcedere; cuius tamen directio, nisi ad nouum decretum concipiendum necessaria non est, fateor in eius doctrina quauis extrinseca mutatione posita absolutè decretum liberum absolutum nouum esse admittendum; id tamen rationes nuper à nobis datæ confutant.

4. Porro rationes pro hoc decreto communes omnibus eius Patronis sũt, ac si decretum ipsum indifferenter concurrendi exactè explicetur firmissimæ. Prima sumitur ab authoritatibus plurimis Scripturæ, & Patrum à nobis datis, & perpensis d.1. q.2. & 3. quibus homo in manu consilij sui, & electionis arbitrij, & voluntatis suæ, quoad operandum, positus absolutè, relictusque à Deo dicitur: quod si

si Dei decretum, cui subordinari in operando essentia sua voluntas debet, abesset, positus absolutè in manu consilij sui dici minimè posset: cum operari absolutè, & plenè non posset. Si autem decreto quouis efficaci de operatione sua, quomodolibet, irresistibiliter tamen, duceretur ad illam, quin aliam elicere, vel illam omittere liceret, quomodo eius operatio in manu consilij, & electionis suæ posita, ac relicta diceretur? idem argumentum fit à definitionibus Conciliorum, Pontificum, Scholasticorum, Academiarum, Religiosarum familiarum, id ipsum, vel formalibus, vel æquiualentibus verbis de arbitrij nostri, vtique ex parte etiam voluntatis diuinæ, requisitis omnibus instructi plena, & absoluta suarum operationum potestate. Tertia ratio ab exclusione cæterarum Dei voluntatum, & decretorum est: quia decretum Dei, ratione cuius creata voluntas diuinæ subordinetur, nequit esse antecedenter efficax, vt tota d. 1. demonstrauimus, & specialiter ad concurrendum ad actiones prauas illud exclusimus tota d. 2. sed, nec potest esse efficax comitans determinationem, & consensum creatæ voluntatis vt vidimus d. præsente tota q. 1. sed nec potest esse comitans inefficax: quia ea ratione non magis subderetur creata voluntas diuinæ, quam hæc creatæ in operando; ergo solum esse potest decretum hoc indifferens antecedens nostræ operationi præsuppositum quo Dei effectiua ad extra, & nobiscum virtus diuina, seu omnipotentia applicetur, ac nostræ determinationi subdatur in cooperando: vt sic tandem penes nos nostrique arbitrij determinationem, & electionis proximæ fit operationis, & consensus nostri absoluta positio.

5. Quarta ratio à priori: quia causæ primæ, & vniuersalis perfectissimæ consilio, & electione operaturæ, & cooperaturæ cum suis, sibique subordinatis causis creatis is sane cooperandi libere cum eis modus eligendus est, qui earum naturis opus fit, vt connaturalius, conformiusque naturali ipsarum exigentiæ in consortio causæ primæ operentur. Hinc causis naturalibus, quæ natura sua concursum determinatè ad indiuiduũ speciei talis à Deo exigunt ad indiuiduum speciei eius determinate, iuxta earum indigentiam, & exigentiam naturalem concurrere decernit, &, cum his adhuc, non præuio, antecedenteque ordine causalitatis concursu, sed simultaneo; & si præuius, & antecedens Dei concursus nihil determinationis, aut necessitatis intra illam determinatè speciem eiusmodi causis adderet, vel minueret; sed, quia præuio concursu, & motione Dei non egent: videant Dominicani prædeterminatores, quam firmo nitantur principio de necessaria præmotione, & præuio concursu physico ordine causalitatis, & naturæ causarum secundarum à prima militent: cum, ne causarum quidem naturalium respectu, præuius ille concursus, & præmotio, quarum libertati in operando (quam nusquam habent) consulendũ non est, nec detur, nec opus sit dari; etsi verum sit decretum efficax concurrendi, & cooperandi determinate cum causa naturali requiri: quare concursum, & cooperationem, eius causæ concursui diuino identificatam decretum efficax prioritate naturæ, & causalitatis antecedere, sed tamen eius determinatam virtutem ad operandum ex parte sua non affert sed supponit: atque ad præuisam eius exigentiam concursus diuini, vt determinatam ad operandum ex parte sua virtutem exerceat, decretum efficax illud operationem antecedens conceptum à Deo fuit, Stet ergo Dei voluntatem, & decretũ concurrendi cum creaturis, vt cum eis, vt causa prima, & perfectissima libere causis secundis naturaliter cooperetur, eorum naturis, naturalique actiuitati, & exigentiæ conforme, & accommodum esse debere; Atqui natura, & actiuitas agentis liberi, est ad operandum libere, seu cum plena potestate, & dominio suarum operationum, ac subinde decretum, & concursum diuinum ad ita operandum exigit: ergo decretum concursus diuini, si naturaliter, & ad agentis liberi exigentiam concipiendum fit, tale debet cõcipi, vt illud cum plena, & absoluta potestate operandi constituat, & relinquat. At nec ita illud relinquit decretum Dei concurrendi determinatè antecedens, & efficax, nec comitans efficax, imò nec comitans inefficax satis est: quia subordinationem determinationis voluntatis creatæ in operando ad voluntatem Dei causæ primæ non seruat: ergo debet esse decretum liberum Dei nusquam determinatum ad concursum determinatum, vel eius oppositum, sed cum alterutro, imò, & cum eius negatione compatibile: quod decretum indifferenter concurrendi, & est, & nominatur.

CERTAMEN II.

Pro decreto indifferenter concurrendi clarius explicato standum est.

1. DEcretum indifferenter concurrendi aptissimum ex hactenus excogitatis visum nobis semper fuit, satisque rationibus proximis fundatum. Pro eius tamen expeditione, claritate, & penetratione eius naturam minutius paululum conclusionibus aliquot vniuersim statuenda, id quod ex dictis d. 2. q. vlt. cert. 4. non erit difficile. Primo dico: decretum hoc est applicatiuum omnipotentiæ diuinæ, vt eius actiuitate, & concursu vti pro libito creata voluntas possit tam ad consensum, quam ad dissensum, vel eius omissionem, quicumque ille consensus sit, siue honestus, siue turpis, siue indifferens, siue naturalis, siue supernaturalis, ad cuius liberam creatæ voluntatis elicientiã omnipotentia vi eius decreti applicatur. Sunt autem tria quæ difficultatem possunt decreti huius, qua omnipotentiæ diuinæ applicatiuum est in genere expedienda duo ad intrinsecam eius naturam spectantium: tertium ad effectum applicationis eiusque necessitatem; quibus addi potest quarta difficultas ab absurdo.

2. Prima difficultas ad naturam eius decreti, qua applicatiuum actiuitatis diuinæ ad extra, siue omnipotentiæ: quia huius decreti applicatiui nullum est obiectum assignabile: ergo nec ipsum, atque omnipotentiæ per illud applicatio est possibilis, in huius decreti obiecto assignando, quatenus applicatio diuinæ omnipotentiæ est, multum ab Herize, & aliis laboratur, qui melius assignant aiunt eius obiectum esse plenam, & absolutam potestatẽ creatæ voluntatis ad vtrumuis, quæ absque eiusmodi applicatione non stat, constituere, siue plenam, & absolutam eius indifferentis potestatis ad vtrumuis constitutionem, quæ diuersum, quid à decreto ipso est, quod aiunt, vt eandem voluntatem applicandi, seu decretum Dei sui ipsius obiectũ esse non admittãt, atque essentia sua sui ipsius reflexiuũ decretum: quod implicatorium esse suspicatur: vetũ cũ potestas illa indifferens ad vtrumuis plena, & absoluta, seu plene, & absolutè constituta applicationẽ decreti essentialiter glaudat, nequit decretum illud in potestatem plenè, & absolute constitutam ad vtrũuis ferri, quin in decretũ ipsum, tanquã in obiectum adæquatum, reflexè feratur: imò, cum applicatio illa per decretum, quod reliqua creata principia indifferentia eius potestatis indifferẽtis ad vtrũvis supponit, ad quorumque absolutam existentiam, & exigentiam præuisam concipitur, constitutiuum vltimum, & quasi forma vltimo constituens, & complens plenam illã, & absolutam creatæ voluntatis potestatem ad vtrumvis fit, illa solũ applicatio, seu decretum obiectum decreti illius esse videtur sicut voluntas faciendi subiectũ, quod existẽs supponit calidum, vel album ad solam productionẽ, & vnionẽ caloris, vel albedinis solum, aut saltem primario terminatur: quare solutio hæc non vitat essentialẽ decreti illius reflexionem supra seipsum: quã impossibilẽ arbitratur: ego vero reflexionem illam essentialẽ decreti illius supra se ipsum, tanquam obiectum, siue adæquatum, siue inadæquatũ impossibilem in primis non reputo; quin, cuicumque volitioni, & cognitioni diuinæ necessariam, vt sæpe contr. 1. de scientia, præcipuè d. de obiecto materiali ipsius ostendi, nec minus frequenter contr. 4. de voluntate monstrabo: idque eorum diuinorum actuum ita proprium, & essentiale esse locis illis ostendo, vt creatis actibus conuenire repugnet.

3. Suum nihilominus obiectũ aliud diuersum directũ non deficit iuxta nostrum Herize. Nimirum negatio decreti subtrahendi concursum ad alterum extremũ indifferentis potestatis, etenim posita indifferente potestate voluntatis plena, & absoluta in genere causæ creatæ, eiusque absoluta exigentia decreti indifferentis liberum Deo est, eum illud concipere, & omittere tum decernere non concurrere ad extremum alterum indifferentis potestatis illius creatæ, quod decretum concursus subtractiuũ omittris, tunc à Deo ergo indifferens, qua omnipotẽtiæ applicatiuum est *decernno, vt non sit decretum subtractiuum concursus mei*, quo Dei

Dei actiuitas, & omnipotentia voluntati creatæ, vt ea pro libito suo ad sibi cooperandum vtatur, manet applicata, quod pro sequentibus difficultatibus memoria tenendũ est. Inquies inde decretum hoc indifferens æquè in determinatam relinquere omnipotentiam, ad concurrendum ac Deum, atque ante illum omnipotentia, ac Deus erant: ergo vt ex indifferente actiuitate Dei, seu omnipotentia operetur voluntas creata, vel superfluit, vel nihil præstat decretum. Nego consequentiam: quia comprincipio extraneo, nisi adiuncto, & applicato aliud vti non potest; vt voluntas habitu, siue naturali, siue supernaturali; nec visus non vnita sibi obiecti specie. Etsi ergo omnipotentia de se indeterminata, & indifferens ad plures concursus, & eosdem ante decretum sit, & post illud; ante illud tamen ad eius vsum coniuncta, seu adiuncta voluntati creatæ non est, sicuti est post decretum adiuncta.

4 Instatur tamen: nam velle negationem decreti subtractiui concursus, non affert nisi negationem huius decreti: ex quo solum intelligitur non impedita voluntas creata ad operandum, non autem positiuè potens operari, quatenus ex parte potentiæ, & voluntatis diuinæ est, nisi Dei potentia seipsa intelligatur applicata, ac proinde decretum applicatiuum superfluat. Nam inter hæc velle impediri ex parte omnipotẽtiæ de se non applicatæ, & velle illam applicare medium quidem est: scilicet, nec velle impedire, seu subtrahere omnipotentiam à concursu, & cooperatione cum creata voluntate ad eius determinationem, & consensum; nec velle illam applicare, si id decreto, & voluntate positiua præstandum necessario sit vt solutio Herize nostri supponit, nec se ipsa applicita omnipotentia diuina creatæ voluntati est: atque ex diuersa libertate contradictionis decreto hæc à Deo concipiuntur; etsi ex eadem libertate cõtrarietatis haberi à Deo valeant, quo casu ex contraria oppositione decretorum alterum alterius negationem secundariò afferret, nempe decretum applicatiuum omnipotentiæ negationem decreti subtractiui omnipotentiæ ad cooperandum, & è contra; non autem alterius ex libertate contradictionis negatio, seu omissio alterius positionẽ inducit. Quare, etsi Deus decernat omissionem, seu negationẽ decreti subtractiui omnipotentiæ, nihil decernit, quo formaliter, aut virtualiter decretum omnipotentiæ applicatiuum contineatur, sed cum quo recte componatur huius etiam omissio: ac proinde, nisi negata Deo puræ contradictionis erga suos actus libertate, contra veram nobis sentẽtiam, sustineri ea solutio nequit, etsi vero tunc omissio decreti subtractiui omnipotentiæ non nisi positione contrarij decreti applicatiui illius, atque ex libertate contrarietatis posset induci, adhuc huius directum obiectum assignari deberet præter omissionem, seu negationem decreti subtractiui, quæ, etsi effectus, & necessarius decreti applicatiui sit, non autem eius obiectum.

5 Sed, etsi obiectum directum decreti applicatiui proximum minus recte assignetur ab Herize, nec debeat extra ipsum decretum assignari: quia non solum supra seipsum reflexiuũ esse potest, sed & necessario sit, vt diximus: tamẽ assignari facile potest obiectum aliud directum. Nempè volo omnipotentiam seu (quod idem in nostra sententia est) voluntatem meam quoad extra actiuam creatæ voluntati in linea creatæ causæ ad vtrumuis constitutæ, quæ voluntas seipsam nusquam vt obiectum directum habet, sed omnipotentiam, & creatam voluntatem, cui in linea agentis creati plenè ad vtrumvis constitutæ illam vult diuersimodè per decretum illud respectę; nempe omnipotentiam, vt obiectum *quod*, & creatam voluntatem, vt obiectum *cui* illam vult: eaque voluntate, & decreto quod formalis applicatio est manet omnipotentia formaliter applicata, & ad vsum pro creatæ voluntatis determinatione sufficienter, & irreuocabiliter vnita, quæ absq; ea nullatenus (vt exemplis habituum & specierum impressarum docebamus n. 3.) eius determinationi, quoad vsum subdita erat. Sunt in contractibus exempla obuia. In matrimonio quippe voluntas tradendi corpus vt obiectum *quod* alteri vt obiecto *cui* ad vsum, quin se ipsam voluntas illa pro obiecto habeat matrimonium constituit atque ad vsum corpus alterum alteri formaliter applicat: & irreuocabiliter, quia perpetuus natura sua contractus est, atque in mutua hac voluntate alterius in alterum fundatur ius, & obligatio, per quæ, tanquam per effectus, tam hic, quam reliqui contractus (qui obligationis tantum non sunt) descriptiue definiuntur: qua doctrina cessant plurium Recentiorum difficultates, & subtilitates otiosæ in designando metaphysico obiecto primario & directo contractuum.

6 Adhuc tamen restat tertia difficultas, etsi enim ea subiectio habituũ naturalium, vel supernatutalium eidem agenti, & supposito libero insidentium, neque ex se liberorum, vt eius libito, & determinatione ad cooperandum ipsi trahantur, intelligi possit; ast agentis supposito, & libertate diuersi (cuiusmodi Deus, eiusque voluntas, dum per decretum illud determinata est) quo pacto trahi, eo adhuc decreto supposito, alterius libera determinatione ad cooperationem cum ipso queat, non ita facile concipi valet. Sed tamen quoad diuersam libertatem Dei eiusque voluntatis decreto illo omnipotentiæ applicatiuo ita concepto, vt concipi ab eo absolute nõ potuerit exercita supponitur: & ratione cuius libera actio extrinseca, vel prosecutiuè, vel permissiue iuxta Augustini, & Patrum doctrinam sit. Quod autem per illud decretum determinata Dei voluntas ad concursum, & operationem cum creata voluntate in consensum non maneat: non suadet vlteriori determinatione ex parte sui ad eam cooperationem Deum, eiusve voluntatem egere. Quia si antecedens sit contra debitum exigentiæ naturalis agentis liberi creati erit, eiusque libertatem; comitans autem quæcumque sit, subordinationem creatæ volũtatis, & potentiæ in libere operãdo non seruat: ac si efficax sit, multis titulis repugnat, vt vidimus q. 1. tota. Quare solum potest Deus circa liberas nostras actiones voluntatis, & potẽtiæ suæ exercitium per decretum liberũ suæ omnipotentiæ applicatiuum, quoad eius actiuitatis vsum exercere: quo posito, nequit decretum concursus sui subtractiuum applicatiuo contrarium apponi; nec Deo liberum aliud exercitium circa nostram actionem, & suæ omnipotentiæ vsum, & concursum in ipsam restat: sed nostro solum arbitrio, cuius determinatione, ad modum inditi, & insidentis nobis habitus, ad operandum nobiscum, seu cooperandum trahitur absque vllo libero ex parte Dei motu. Quod vero diuersum à nobis suppositum, & actiua virtus non insidens nobis sit, est tamen nobis applicita, vt nostrum motum sequatur aut comitetur: quemadmodum (vt cum Lessio crassiori, sensibiliori tamen, exemplo rem explicem) aër in organorum arca inclusus ad digiti motum iam hac, iam illac tibia moueatur, sonumque vel grauiorem, vel acutiorem edit. Ex quibus absurdum subiectionis, & subditionis potentiæ, & voluntatis diuinæ ad humanam in operando euanescit. Siquidem ea subiectio ex libero decreto Dei venit, sicuti, & plures alias agendi obligationes, & subiectiones ex liberis suis decretis voluntate sua Deus subit; quas natura, ac non à voluntate sua libera turpe esset subire: & si dicta penetrentur, cum ita subdi determinationi creatæ voluntatis sit, vt eius subordinatio naturalis diuinæ in operando seruetur, suo potius naturali dominio, & prima tui agentis liberi in operando ea necessitate cooperandi cum creata voluntate, quam creatæ voluntati seruit: cuius ad ipsum demonstratur seruilis subiectio: cum non, nisi ad præconceptum libere decretum, & nutum Dei, illa possit operari.

CERTAMEN III.

Tertia Conclusio.

1 TAndem dico: decretum hoc omnipotentiæ applicatiuum non esse de concursu suo disiunctim, neque ad illud affectiuè ferri, nec è genere suo, vt dixi cert. 1. n. 2. ex dictis d. 2. q. 3. cert. 4. à n. 6. sed nec ex specie vlla etiam decreti applicatiui, ad opus honestum. Probatur, quia & respectu operis honesti, ac meritorij vitæ æternæ positus homo in manu consilij sui, suoque arbitrio, & electioni relictus dicitur à scriptura, & Patribus: quibus verbis sola permissio vsus omnipotentiæ diuinæ significatur ex Patribus, non positiua eius vsus voluntas vlla: vt de voluntate applicatiua omnipotentiæ ad actionem prauam ostendimus vbi proximè. Secundò, quia titulo causæ primæ, & vniuersalis id solum decreto illo applicatiuo omnipotentiæ Deus debet velle, quo creaturæ egent, vt operentur dependenter à causa prima libera suos quosvis effectus; sed ad id solum egent decreto applicatiuo omnipotentiæ per-

missiuo vsus illius, non autem prosecutiuo illius, vt patet ex dictis de decreto ad actionem prauam : ergo decretum applicatiuum omnipotentiæ, quoad eius vsum voluntati nostræ titulo causæ primæ, eius vsus permissiuum est, non prosecutiuum, ad quosvis effectus illud decretũ sit. Tertiò probatur conclusio, & huius secundi euasio præcluditur explicatione difficultatis apparentioris, quæ respectu actuũ honestorum nobis posset opponi. Nam, & hos amabiles, & amatos à Deo esse antecedenter ad ipsorum effectionem à creatura, vt dogma Patrum supponimus : ex eorum quippe intentione ac desiderio dari à nobis gratiæ auxilia certum est, atque si ea auxilia efficacia sint, non solum nobis à Deo desiderantur, sed in illis donantur. Sed inde probo conclusionem : quia, & intentio, & donatio auxiliorum ad ordinem supernaturalis prouidentiæ spectat : ergo non concipitur à Deo titulo causæ primæ, siue decreto necessario, vt cum creata voluntate concurrat, quod ad supernaturalem prouidentiam non spectat vrgeo. Quia ea intentio, & collatio mediorum, vt sit actus honestus, præcedit natura ad decretum causæ primæ necessarium, vt voluntas creata operetur : siquidem, vt dixi, decretum hoc concipitur à Deo ex præsuppositione voluntatis absolutè, ac plenè potentis in sua linea causæ creatæ ad vtrumvis, quod ex auxiliis ex ea intentione actus honesti positis habet : ergo affectus Dei in actus nostros honestos decreto necessario ad concursum supponitur, non autem affertur, nec nisi superfluo, ex motiuo satisfaciendi muneri causæ primæ iterum decreto necessario ad operationem voluntatis actus honestus à Deo amaretur : ergo decretum hoc formaliter, quà tale, respectu vtriusque extremi libertatis creatæ, ad actum etiam honestum, puræ permissiuum vsus omnipotentiæ suæ voluntati creatæ est. Constat inde hypothesim ad futuritionem proprie conditionatam nostrorum contingentiam ac proinde scientiæ de illis mediæ obiectum (pro cuius accurata explicatione adeò fusam controuersiã posuimus) ita constitui debere, *Si vocauero in talibus circumstantiis Petrum, meamque illi omnipotentiam ad vsum circa consensum decreto meo applicuero, consentiet.*

2 Oppones contra tertiam conclusionem proximam; omnipotentia Dei per nos idem formaliter metaphysicè est, quod Dei voluntas : ergo nequit tendere omnipotentia Dei effectiue in actum liberum nostræ voluntatis, quin affectiue tendat in ipsum ; alioqui idem ipsum formaliter metaphysicè in eundem terminum ferretur, ac non ferretur simul, quod implicat. Vnde infertur decretum indifferenter concurrendi ex parte sua ad vtrumvis extremum potestatis indifferentis arbitrii creati ferri Deum, contra proxime dicta, vel addendum esse decretum, vel comitans vel antecedens, seu volitionem Dei inefficacem, qua in extremum, seu determinationem nostram habendã determinate feratur cõtra dicta à nobis n. 5. imo & ad concursum suum ad nostrum actum pravum, cum indifferentem potestatem arbitrij nostri ad peccandum, & non peccandum voluntate sua complet, atque absolute constituit; quod sæpe abnuimus, & impugnauimus. Patet, illatio: quia nullo alio modo ferri Deus affectiuè in suum concursum ad creatæ voluntatis operationes potest, vt opus esse, vt effectiuè feratur. Primò discursu inferebatur. Secundò objicitur, omnipotentia Dei formaliter metaphysicè est voluntas Dei, quoad vim affectiua : ergo cui repugnat applicari Dei voluntatem, quoad vim affectiuam, repugnat applicari quoad vim effectiuam, siue, vt omnipotentia est : atqui repugnat applicari voluntatem Dei creatæ nostræ voluntati quoad vim affectiuam, vt scilicet per illam amet creata voluntas : ergo & repugnat applicari nostræ voluntati creatæ voluntatẽ diuinam quoad vim affectiuam consensu nostri, siue vt omnipotentia formalis ; ni ab ipso Deo qui voluntate illa sua increata amare solus potest, quoad vim affectiuam per decretum concurrendi, siue indifferenter ad vtrumvis, siue comitanter, vel antecedenter determinate ad determinationẽ, seu actũ voluntatis nostræ efficiendum supponatur quoad vim affectiuam applicita.

3 Hæc ex nostris principiis contra tertiam nostram conclusionem. A postremo tamen orsus respondeo, distinguendo antecedentis partem illam est voluntas quoad vim affectiuam ei cuius voluntas est, aptoque, proinde illa velle, nempe Deo fateor, ei cuius voluntas non est, ac subinde incapaci, vt per illã velit, solumque capaci, vt vi eius actiua, & effectiua ad extra vtatur, nego antecedens, & similiter distinguo consequens, vnde subsumptum antecedens probans creaturam rationalem incapacem esse amandi voluntate diuina, vtendiuè illa quoad vim affectiuam, illa quoad vim effectiuam, & actiuam ad extra (respectu Dei cuius est cum vi affectiua formaliter eandem) vti non posse si ei ex Dei decreto applicetur, vti diuina plura Christi humanitati per vnionem hypostaticam communicata non eosdem omnino effectus formales illi tribuunt, quos Deo ac Verbo cuius propria sunt, etsi eodem indimisibili conceptu metaphysico diuinum quodvis prædicatum habeat formaliter quidquid habet, & è genere quidem suo infinitum simpliciter per termini etiam extrinseci denegationem; ideo autem humanitati vnitæ diuina eadem non tribuunt, quæ Deo, quia eorum effectuum capax ipsa non est, etsi ea tribuant, quorum capacem inueniunt, ita ergo, etsi Dei voluntas potentia affectiua, & effectiua ad extra eadem prorsus metaphysicè formaliter sit ac Deum cuius est potentem affectiue, & effectiue, siue omnipotentem in actu primo simul formaliter constituat, creaturam tamen rationalem, quæ affectiuæ virtutis voluntatis diuinæ incapax est, potentem affectiuè nec constituit, nec potest constituere, neque ad id voluntas diuina vllatenus à Deo applicari ; applicatur vero decreto explicato quoad vim effectiuam, ac potentem ex Dei omnipotentia operari constituit alterius generis actibus voluntatis diuinæ eiusmodi applicatione voluntatis, & arbitrij creati determinationi permissis, & subiectis, postrema secundæ huius obiectionis illatio ex primis eiusdem hactenus solutis, nil habet firmitatis, nec aliunde, quam ex ratione obiectionis primæ iam diluendæ.

4 Ita ergo illam præcido distinguendo consequens illationis : ergo nequit ferri Deus effectiue Dei omnipotentia tenderèue in nostrum consensum, & determinationem voluntatis creatæ, concursumque ex parte sua necessarium ad illam apponendam quin tendat, feraturque in illum affectiuè permissiuè fateor positiuè illum amando, nego consequentiam; permissio enim actus diuinæ voluntatis est, tametsi in rem permissam positiuo amore & affectu prosecutiuo non tendens, sed in obiectum aliud, quo voluntas creata potens absolute rem permissam efficere constituatur : vt patet in donatione auxilij sufficientis ad actionem prauam : similiter in præsenti permissio voluntatis diuinæ positiuam Dei voluntatem dicit, qua voluntatis seu quod idem est omnipotentiæ suæ actiuam ad extra virtutem quoad vsum applicat, creatæ voluntati, vt ea sicut habitu ipsi infuso vtatur, vt diximus, nec concursum suum aliter voluntate sua prosequi, at præparare debet, aut potest, etsi, quatenus Deo, eiusque omnipotentia concursus identificatus concursui, & determinationi creaturæ malus non sit, sed prorsus honestissimus ; cum tamen prosecutio concursus, illius non complacentia solum, sed desiderium sit, quod in obiectum desideratum, vt reipsa est ferri debeat, quin ab executionis circunstantiis, quibus vel honestatur, vel turpescit actio desiderata, præscindat, tametsi inefficax desiderium sit atque ex alia parte concursus Dei indifferenter æquè ad actionem prauam, atque ad probam offerri arbitrio credito, atque apparari à Deo debeat, si ad vtrumvis concursum suum positiua prosecutione, & affectu desiderij, erga ipsum præparare deberet ; vt illatio argumenti huius probat, prosequi positiuè actionem prauam, imo & sæpe de facto in & sub circunstantiis quibus prava est, prosequi probaret, quod repugnat. Cum ergo vt muneri causæ primæ satisfaciat voluntas permissiua sui ad vtrumvis concursus, & omnipotentiæ seu virtutis, actiuæ ad extra voluntatis suæ satis, vt absurdum attactum suadet, eadem voluntas permissiua omnipotentiæ suæ ad vsum quemvis æque muneri causæ primæ satisfaciet, etsi ad actum non pravum, sed honestum sit, quin concursum ipsum suum affectu prosecutiuo amare debeat, vt ex munere causæ primæ se gerat, imo neque ex eo munere ita illam prosequi possit. Hæc de primo hoc tomo de Deo vno sint satis.